

**МІНІСТЕРСТВО АГРАРНОЇ ПОЛІТИКИ ТА ПРОДОВОЛЬСТВА
УКРАЇНИ БІЛОЦЕРКІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ АГРАРНИЙ
УНІВЕРСИТЕТ**

**НАУКОВІ ПОШУКИ МОЛОДІ
У ТРЕТЬОМУ ТИСЯЧОЛІТТІ**

**Тези доповідей
державної студентської наукової конференції**

**«СТРАТЕГІЧНІ ПРІОРИТЕТИ РОЗВИТКУ
АГРОПРОДОВОЛЬЧОГО ВИРОБНИЦТВА»**

20–21 березня 2014 року

**Біла Церква
2014**

Даниленко А.С.,	академік НААН, ректор, голова оргкомітету;
Новак В.П.,	д-р біол. наук, перший проректор, проректор з навчально-методичної та виховної роботи;
Сахнюк В.В.,	д-р вет. наук, проректор з наукової та інноваційної діяльності, заступник голови оргкомітету;
Хахула Л.П.,	канд. пед. наук, начальник відділу навчально-методичної та виховної роботи;
Паска І.М.,	д-р екон. наук, декан економічного факультету;
Олешко О.Г.,	канд. с.-г. наук, голова НТТМ університету;
Хомяк Н.В.,	канд. екон. наук, координатор НТТМ факультету;
Сокольська М.О.,	зав. редакційно-видавничого відділу, відповідальний секретар;
Царенко Т.М.,	канд. вет. наук, начальник відділу науково-дослідної та інноваційної діяльності;
Білан А.В.,	канд. вет. наук, директор наукової бібліотеки.

Стратегічні пріоритети розвитку агропродовольчого виробництва:
Тези доповідей державної студентської наукової конференції. –
Біла Церква, 2014. – 70 с.

УДК 005.511(083.92):637.1(477)

БОГДАН К.В., студентка III курсу
Науковий керівник – **ЗАЙЦЕВА Н.І.**, викладач економічних
дисциплін, викладач-методист, спеціаліст вищої категорії.

*Технологічно-економічний коледж Білоцерківського національного
аграрного університету.*

БІЗНЕС – ПЛАН МОЛОКОПЕРЕРОБНОГО ПІДПРИЄМСТВА ТОВ «ЛВК-МІЛК» – ЯК ПРОГРАМА ЙОГО ДІЯЛЬНОСТІ

Одне з провідних місць в агропромисловому комплексі України посідає молочна промисловість. Сектор переробки молока і виробництва молочної продукції, відкритий для виробництва інноваційних продуктів, відноситься до швидко зростаючого ринку і майже в усьому світі є предметом особливої уваги держави та підсиленого державного регулювання. Молоко і молочні продукти є невід'ємним елементом харчування людини і значною мірою впливають на ступінь задоволення потреб населення.

Метою проведення науково-дослідницької роботи є аналіз діяльності підприємства за 2012, 2013 роки і планування на 2014 рік, розробка заходів для збільшення випуску продукції із молочної сировини та отримання якомога більшого прибутку.

Об'єктом дослідження є товариство з обмеженою відповідальністю «ЛВК – Мілк», основним видом діяльності якого є виготовлення молочних виробів.

За результатами аналізу за попередні 2012-2013 роки при проведенні науково-дослідницької роботи та плануванню діяльності ТОВ «ЛВК-Мілк» були заплановані такі економічні показники на 2014 рік:

Випуск товарної продукції становитиме 15244895,7 грн., що на 106,7% більше, ніж у 2013 році; чисельність робітників у 2014 році буде зменшена на 3 чоловіки з метою підвищення продуктивності праці, яка становитиме 284368,4 грн. у 2014 році проти 203298,3 грн. у 2013 році. Фонд оплати праці у 2014 році збільшиться на 103,8% порівняно з 2013 роком і становитиме 1510790,8 грн.

Собівартість товарної продукції знизиться порівняно з 2013 роком на 799999,94 грн., витрати на 1 грн. у 2014 році заплановано 0,73 грн. порівняно з 2013 роком 0,95 грн., що становить зменшення на 0,22 грн. Прибуток збільшиться на 4032917,8 грн. або на 133,5%, рентабельність 32,3% у 2013 році сягне 36% у 2014 році.

За результатами проведеної науково-дослідницької роботи дійшли висновку, що для збільшення випуску продукції та досягнення більшого прибутку на підприємстві ТОВ «ЛВК-Мілк» потрібно:

- розширити ринки збуту;
- знизити собівартість продукції;
- розширити асортимент продукції.

УДК 334.73

ВАНКЕВИЧ О.М., студент 5 курсу
Науковий керівник – **САЛАМІН О.С.**

Львівський національний університет ветеринарної медицини та біотехнологій імені С.З. Гжицького

lnyvm.lviv2014@ukr.net

СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКІ КООПЕРАТИВИ – ВАЖЛИВА СКЛАДОВА РОЗВИТКУ АГРОПРОДОВОЛЬЧОГО ВИРОБНИЦТВА

Агропромисловий комплекс займає одне з найважливіших місць в національній економіці, забезпечуючи продовольчу безпеку країни, зайнятість сільського населення, а також розвиток експортного потенціалу.

В останні роки відмітилась тенденція збільшення чисельності особистих селянських господарств, які, є основними виробниками трудомісткої продукції, зокрема, у 2013 році особистими домогосподарствами вироблено овочів - 86%, молока – 78%, яловичини – 75%, свинини – 57%, зерна – 22%, птиці – 19%. Нині в Україні діє 4,3 млн. особистих селянських та понад 40 тис. фермерських господарств якими у 2013 році вироблено валової продукції на суму, що перевищує 110 млрд. грн. Це становить 49,3% від загальної валової продукції сільського господарства.

Основна проблема таких господарств полягає в обмеженості фінансових ресурсів, недоступності кредитних ресурсів, можливості реалізовувати готову продукцію за ринковими цінами, проблеми, пов'язані з довготривалим її зберігання, розфасовкою та переробкою. Проблеми збуту продукції пов'язані з монопольними тенденціями закупівельних посередницьких структур, які диктують ціни на сільськогосподарську продукцію. В сучасних умовах вирішення цих проблем можливе шляхом сприяння створення сільськогосподарських обслуговуючих кооперативів.

В більшості економічно розвинутих країн світу розвиток сільського господарства забезпечується саме завдяки діяльності сільськогосподарських обслуговуючих кооперативів. Зокрема у Франції нараховується 3,5 тис. сільськогосподарських кооперативів з переробно-збутової діяльності, 13,3 тис. кооперативів у цій країні спеціалізуються на спільному використанні техніки. У Канаді нараховувалося понад 1,3 тис. сільськогосподарських обслуговуючих кооперативів. В Україні станом на 2013 рік зареєстровано лише 953 сільськогосподарських обслуговуючих кооперативи, в які згуртовуються дрібні та середні сільгоспвиробники.

В останні роки відмітилась тенденція з боку держави, спрямована на забезпечення розвитку сільського господарства шляхом сприяння створення сільськогосподарських обслуговуючих кооперативів, що забезпечить

можливість вітчизняним сільгосп підприємствам стати конкурентоздатними на внутрішньому та зовнішньому ринках, що є необхідним в умовах членства України в СОТ.

Підводячи підсумок вище зазначеному, слід зауважити, що розвиток кооперації в аграрному секторі сприятиме успішній діяльності особистих домогосподарств та фермерських господарств, які займаються виробництвом товарної продукції. Заснування кооперативів в сільській місцевості сприятиме вирішенню в Україні багатьох не лише економічних, але і соціальних проблем.

УДК 631.1

ХІМКО М., студентка 5 курсу

Науковий керівник – **САЛАМІН О.С.**

Львівський національний університет ветеринарної медицини та біотехнологій імені С.З.Гжицького

lnyvmlviv2014@ukr.net

ОБСЛУГОВУЮЧИЙ СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКИЙ КООПЕРАТИВ ЯК ЕЛЕМЕНТ ІНФРАСТРУКТУРИ АГРАРНОГО РИНКУ

Тривале реформування сільського господарства на засадах ринкових відносин поєднується з початковими етапами становлення інфраструктури аграрного ринку. Більшість селян, отримавши земельні паї, опинились ізольованими від ринкових відносин. У переважній більшості нині економічно розвинутих країн з метою формування порівняно великих партій однорідної продукції і виведення її на віддалені ринки дрібні виробники об'єднувалися у збутові кооперативи. Переваги реалізації продукції на кооперативних засадах очевидні. Як фізичні елементи інфраструктури аграрного ринку такі кооперативи формують альтернативний маркетинговий шлях, який дозволяє уникати монопольного впливу на ціну. Кооперативи досліджують ринок, доводять інформацію до сільгоспвиробників, які з врахуванням цієї інформації адаптуються до кон'юнктури ринку. В умовах лібералізації зовнішньоекономічної діяльності збутові кооперативи можуть без посередників здійснювати експортні операції. Без цього більшість виготовленої продукції може збуватись за мізерними цінами посередницьким структурам, що посилює проблеми селянських господарств. Лише невелика частка продукції самостійно реалізується селянами на стихійних ринках.

В останні роки в Україні спостерігається тенденція збільшення чисельності сільськогосподарських обслуговуючих кооперативів. У 2009 році біло зареєстровано 496 обслуговуючих кооперативи, в 2010 році – 645, а станом на 2012 рік - 774 обслуговуючі кооперативи, що на 30% більше ніж у минулому році.

Все ж створення кооперативних формувань ускладнюється

недосконалістю законодавства, відсутністю кваліфікованих кадрів, слабкою матеріальною базою, недостатньою обізнаністю селян у перевагах об'єднання зусиль на умовах кооперації для подальшого розвитку.

На початку двадцятого століття такі кооперативи виникали завдяки активній просвітницькій діяльності ініціаторів кооперативного руху. Така діяльність у даний час може здійснюватись службою дорадництва. Необхідною є державна фінансова підтримка, яка повинна спрямовуватись на кооперативні формування, створені за ініціативою знизу. Без цього, така підтримка є недостатньо ефективною.

Створення умов для збільшення чисельності сільськогосподарських обслуговуючих кооперативів дасть можливість особистим селянським господарствам зменшити власні витрати та збільшити свої доходи, а також забезпечити реалізацію даної продукції за вищими цінами, таким чином підвищивши рівня життя сільського населення.

УДК 658.155:664.6(477)

ЗМІЄВСЬКА Я.В., студентка III курсу

Науковий керівник – **ЗАЙЦЕВА Н. І.**, викладач економічних дисциплін

Технологічно-економічний коледж Білоцерківського національного аграрного університету

ПЛАНУВАННЯ ПРИБУТКУ ВІД РЕАЛІЗАЦІЇ КОНДИТЕРСЬКОЇ ПРОДУКЦІЇ ЯК ОСНОВНОГО ДЖЕРЕЛА ДОХОДІВ НА ПАТ «КИЇВХЛІБ» «БІЛОЦЕРКІВСЬКИЙ ХЛІБОКОМБІНАТ»

Кожне підприємство для отримання максимального прибутку і задоволення потреб користувача чітко аналізує і досліджує потребу у матеріальних, фінансових і трудових ресурсах. Для здійснення успішної діяльності на ринку продовольчих товарів необхідна детально розроблена і добре продумана стратегія підприємства.

Об'єктом дослідження науково-дослідницької роботи є публічне акціонерне товариство «Білоцерківський хлібокомбінат». Основний вид діяльності товариства – виготовлення хлібобулочних виробів, в тому числі кондитерських виробів.

Метою проведення роботи є планування діяльності підприємства на 2014 рік, розробка заходів по усуненню збиткових виробів, виявлення причини збитковості деяких видів продукції і отримання якомога більшого прибутку.

Проведенню науково-дослідницької роботи по плануванню діяльності ПАТ «Київхліб» «Білоцерківський хлібокомбінат» передував аналіз за 2012 та 2013 роки і було заплановані такі показники на 2014 рік:

Випуск товарної продукції становитиме 11255679,85 грн, що на 103% більше, ніж у 2013 році; чисельність робітників у 2014 році буде зменшена на

2 чоловіки з метою підвищення продуктивності праці, яка становитиме 234493,33 грн. у 2014 році проти 226886,95 грн. у 2013 році. Фонд оплати праці у 2014 році збільшиться на 108% порівняно з 2013 роком і становитиме 1629169,07 грн. Середня заробітна плата працюючого у 2014 році становить 2647,17 грн., що на 193, 82 грн. більше ніж у 2013 році.

Собівартість товарної продукції знизиться порівняно з 2013 роком на 71187,75 грн., витрати на 1 грн. у 2014 році заплановано 0,74 грн., порівняно з 2013 роком 0,77 грн., що становить абсолютне відхилення 0,03 грн. Прибуток збільшиться на 436294,06 грн. або на 117 %, рентабельність 30% у 2013 році, а у 2014 сягне 36%.

Оскільки збитковими являються тільки два види продукції, то для того, щоб ліквідувати її збитковість, у науково-дослідницькій роботі пропонується використати на підприємстві ПАТ «Київхліб» «Білоцерківський хлібокомбінат» заходи, котрі вважаються дієвими і, які перевірені в процесі аналізу роботи. Для досягнення такого результату слід запровадити цілий комплекс заходів щодо поліпшення використання матеріальних, трудових ресурсів, удосконалення організацією виробництва, технічний розвиток і управління підприємства в цілому, а саме:

- розширення ринку збуту нашої продукції за рахунок зменшення собівартості та збільшення асортименту;
- збільшення обсягів виробництва;
- зниження собівартості продукції;
- впровадження енергозберігаючих технологій.

УДК 336.741.236.2-044.372

КАНЕВСЬКА О. Б., студентка 5 курсу 4 групи
Науковий керівник – **БАТАЖОК С.Г.**, канд. екон. наук
Білоцерківський національний аграрний університет

ВАЛЮТНЕ РЕГУЛЮВАННЯ НАЦІОНАЛЬНИМ БАНКОМ УКРАЇНИ В УМОВАХ ПОЛІТИЧНОЇ ТА ЕКОНОМІЧНОЇ КРИЗИ

У зв'язку з сучасною політичною та економічною кризою України, яка характеризується залежністю економіки від міжнародних кредитів, стрімким ростом валютного курсу, інфляційними процесами, необхідність ефективного та обгрунтованого валютного регулювання є значною.

Формування валютних курсів та їх регулювання відбувається під дією економічних та політичних чинників внутрішнього характеру, які спричинили девальвацію національної валюти. З лютого 2014 року, ситуація на валютному ринку загострилася і зумовила необхідність застосування жорсткішого регулювання валютного ринку. Офіційний курс гривні щодо долара за лютий місяць зріс на 19,08%, а курс гривні щодо євро – на 20,41%.

Суттєві коливання національної валюти впливають на співвідношення експортних та імпортних цін, конкурентоспроможність фірм, прибуток підприємств. Різкі коливання валютного курсу посилюють нестабільність міжнародних економічних, зокрема валютно-кредитних та фінансових, відносин, викликають негативні соціально-економічні наслідки, втрати одних та виграші інших країн.

Зниження курсу національної валюти впливає на подорожчання імпорту, що стимулює зростання цін у країні, скорочення ввезення товарів та споживання. Зниження валютного курсу скорочує реальну заборгованість у національній валюті та збільшує тягар зовнішніх боргів, виражених в іноземній валюті. Невигідним стає вивезення прибутків, процентів, дивідендів, які одержують іноземні інвестори у валюті країн перебування. Тому, постає необхідність валютного регулювання.

У нашій державі, як і в інших країнах з ринковою економікою, головним суб'єктом, який здійснює валютне регулювання, виступає центральний банк — Національний банк України (НБУ).

Валютна політика НБУ повинна включати: заходи, націлені на обмінні курси з метою захисту валютних резервів НБУ; дії, спрямовані на стабілізацію і розвиток валютного ринку; заходи щодо захисту національної валюти і забезпечення її внутрішньої та зовнішньої стабільності й конвертованості; комплекс дій щодо створення сприятливих умов для припливу іноземної валюти в нашу державу; накопичення золотовалютних резервів для забезпечення платоспроможності нашої держави.

Для реалізації валютної політики та стабілізації ситуації на валютному ринку НБУ повинен здійснити наступні заходи: встановити жорсткий контроль за коштами, які отримують банки через канал рефінансування; суттєво посилити роль валютних обмежень у системі валютного регулювання НБУ до моменту стабілізації ситуації на ринку; заборонити будь-які розрахунки на території України в іноземній валюті (єдиним засобом платежу повинна стати національна валюта); посилити нагляд за якістю капіталу фінансових установ, ліквідністю та ризиками; підвищити прозорість діяльності фінансових установ; підвищити оперативність реагування на ризики з боку органів регулювання і нагляду; використати нових механізмів грошово-кредитного регулювання та діяльності центрального банку.

ВИНОГРАДОВА О.С., студентка 5 курсу 4 групи
Науковий керівник – **БАТАЖОК С.Г.**, канд. екон. наук
Білоцерківський національний аграрний університет

ГРОШОВІ ПЕРЕКАЗИ В УКРАЇНІ ЗА МІЖНАРОДНИМИ ПЛАТІЖНИМИ СИСТЕМАМИ

Грошовий переказ – форма переказу грошей у банківській системі. Грошові перекази можуть здійснювати банки, спеціалізовані небанківські фінансові установи. До спеціалізованих установ, які здійснюють грошові перекази в Україні, належать міжнародні платіжні системи термінових грошових переказів.

В 2013 році на території України здійснювали діяльність з переказу коштів дев'ять внутрішньодержавних і міжнародних систем переказу коштів, створених резидентами України, із яких п'ять систем запроваджені банками та чотири системи – небанківськими установами України.

Також на території України функціонували 22 міжнародні системи переказу коштів, створені нерезидентами. Учасниками таких систем є більше 150 банків України.

У 2013 році з використанням внутрішньодержавних і міжнародних систем переказу коштів, створених як резидентами, так і нерезидентами, було переказано: у межах України 4,5 млн. доларів США, в Україну 2203 млн. доларів США, за межі України 384 млн. доларів США. Грошові перекази з-за кордону в Україну вирости більш ніж на 10 % порівняно з 2012 роком.

Найбільше грошей 1,2 млрд. доларів надійшло з Росії. Крім того, великі суми були перераховані з США 307 млн. доларів, Німеччини 199 млн. доларів, а також Кіпру і Греції приблизно по 160 млн. доларів.

Згідно з інформацією НБУ, майже 1,6 млрд. доларів надійшло в країну через банківські рахунки, більше 1,7 млрд. доларів - за міжнародними платіжними системами, 0,5 млрд. доларів було перераховано неформальними каналами.

До переліку міжнародних платіжних систем, створених нерезидентами, документи яких відповідають вимогам Положення НБУ про діяльність в Україні внутрішньодержавних та міжнародних платіжних систем від 25.09.2007 р. № 348, увійшли системи: Western Union, MoneyGram та CONTACT.

Платіжна система Western Union працює на ринку фінансових послуг більше 150 років. Сьогодні, послуги компанії надаються через мережу з понад 486 тис. пунктів обслуговування у 200 країнах. Western Union - простий та зручний спосіб переказати гроші. Після підтвердження послуги гроші можна буде забрати за кілька хвилин.

Світова мережа MoneyGram налічує 310 тис. місцевих представників в 197 країнах, що забезпечує зручність і гнучкість роботи. З MoneyGram

завжди можна швидко та легко переказати гроші. Отримати переказ за системою MoneyGram можна одразу після його відправлення (протягом 10 хвилин).

Партнерами платіжної системи CONTACT є понад 900 фінансових інститутів Росії та світу, які утворюють розгалужену мережу пунктів обслуговування - понад 330 тис. точок, включаючи платіжні термінали у 150 країнах. Система CONTACT є надійною та зручною для сезонних працівників, студентів, емігрантів, які відправляють гроші рідним та близьким, туристам, які не мають рахунків у місцевих банках або тим, хто просто бажає терміново переказати або отримати гроші.

УДК 338.5

КАМ'ЯНСЬКА Ю.О., студентка 5 курсу

Науковий керівник – **ШЕВЧЕНКО А.О.**, канд. екон. наук

Білоцерківський національний аграрний університет

ОСОБЛИВОСТІ ТРАНСФЕРТНОГО ЦІНОУТВОРЕННЯ

Сучасні умови розвитку ринкової системи, які характеризуються зміною зовнішнього середовища, підвищенням рівня комерційних ризиків, загостренням конкурентної боротьби, обумовлюють необхідність пошуку нових підходів до аналізу ціни товару та ціноутворення, як на зовнішньому ринку так і між структурними підрозділами однієї компанії.

Механізми, за допомогою яких відбувається внутріфінансовий перерозподіл фінансових ресурсів, називаються трансфертними. Ці трансфертні механізми є невід'ємною частиною глобальної системи фінансового менеджменту транснаціональних корпорацій, але водночас не відокремлені. Вони, на відміну від традиційного розуміння, пов'язані не тільки з рухом товарів, а також з рухом послуг, технологій та капіталу.

Отже, трансфертна ціна - ціна, яка встановлюється на будь-який об'єкт торгівлі (товари, послуги або фактори виробництва) між пов'язаними компаніями або структурними підрозділами однієї компанії, якщо об'єкт торгівлі перетинає митний кордон.

Трансфертнеціноутворення – це процес визначення трансфертної ціни, сукупність економічних відносин, які виникають у процесі визначення трансфертної ціни на будь-який об'єкт торгівлі (товари, послуги або фактори виробництва) між пов'язаними компаніями або структурними підрозділами однієї компанії, якщо об'єкт торгівлі перетинає митний кордон. За допомогою системи трансфертного ціноутворення здійснюється аналіз за об'єктами управління, а також передається процентний, валютний, інші ринкові ризики та ризик ліквідності.

Загалом, система трансфертного ціноутворення забезпечує наступні функції: надає інформацію, що стимулює менеджерів підрозділів приймати обґрунтовані економічні рішення. Це відбувається за умови, коли дії, які

здійснюють менеджери підрозділів, щоб покращити показники прибутку у звітах про діяльність своїх підрозділів, також збільшують значення прибутку підприємства в цілому; надає інформацію, яка корисна для оцінки управлінських та економічних показників діяльності підрозділів; цілеспрямовано переміщує частину прибутку між підрозділами або місцями їх розташування; гарантує, що не порушується автономність діяльності підрозділів.

УДК 336.76

ХАНЧИЧ А.Ю., студентка 4 курсу

Науковий керівник – **ШЕВЧЕНКО А.О.**, канд. екон. наук

Білоцерківський національний аграрний університет

СУЧАСНІ ОСОБЛИВОСТІ ФУНКЦІОНУВАННЯ НАЦІОНАЛЬНОГО ФОНДОВОГО РИНКУ

Основною функцією, яку виконує ринок цінних паперів в економіці країни, є перерозподіл інвестиційних ресурсів та забезпечення грошовим капіталом потреб виробництва. Для виконання цієї функції має діяти розвинена інфраструктура фондового ринку, бути запроваджений широкий спектр інструментів та ефективні механізми взаємодії учасників ринку. За роки функціонування фондового ринку України вдалося досягнути у цьому напрямі певних позитивних результатів.

Зокрема, активно розвивається нормативно-правова база, не припиняється розвиток інфраструктури, запроваджено системи моніторингу та розкриття інформації, вдосконалено систему захисту прав інвесторів, підвищується рівень знань населення щодо роботи фондового ринку. Також завдяки широкому використанню новітніх інформаційних технологій на фондовому ринку розроблено систему електронної подачі звітності емітентів цінних паперів та створено єдину інформаційну базу даних учасників фондового ринку.

На сьогодні реалізована переважна більшість заходів, зазначених у відповідних нормативно-правових актах щодо розвитку фондового ринку України. Деякі заходи все ще очікують на реалізацію. Це такі, як запровадження нових інструментів на фондовому ринку; зосередження торгів цінними паперами на фондових біржах; консолідація біржової системи; централізація депозитарної системи.

В останні роки продовжилась тенденція збільшення обсягу торгів на ринку цінних паперів. Так, цей показник у 2012 році становив 2 530,87 млрд грн, що більше обсягу виконаних договорів у 2011 році на 359,77 млрд грн. У той же час, темпи зростання фондового ринку були випереджаючими порівняно з ВВП: обсяг торгів на ринку цінних паперів перевищив показник ВВП країни майже у два рази.

Нагальні проблеми, що існують на фондовому ринку України і заважають його подальшому розвитку – це низька ліквідність та капіталізація, масштабний дефіцит внутрішніх грошових ресурсів для інвестицій, низька частка біржового сегменту ринку, недостатнє законодавче регулювання ціноутворення, обмежена кількість ліквідних та інвестиційно привабливих фінансових інструментів, висока фрагментарність біржової та депозитарної структури.

УДК 339.9: 355. 541.3

КАКАМА О.О., студентка 5 курсу

Науковий керівник – **ШЕВЧЕНКО А.О.**, канд. екон. наук

Білоцерківський національний аграрний університет

ОСНОВНІ ФАКТОРИ ВПЛИВУ НА КОН'ЮНКТУРУ СВІТОВОГО РИНКУ ЗБРОЇ

Торгівля зброєю є широко визнаним чинником міжнародних відносин. Будучи одним з аспектів зовнішньої діяльності держави, ця сфера завжди привертала підвищену увагу світового співтовариства, потенційних конкурентів і покупців, експертів-політологів, підприємців і приватних осіб. Частка експорту озброєнь і послуг військового призначення у світовому експорті, за різними оцінками, становить від 1,5% до 2 %. Тільки за останні 10 років, через світовий ринок озброєння та військової техніки (ОВТ) пройшло продукції на загальну суму 296 млрд. дол. Цим видом діяльності займаються близько 50 країн-експортерів і 120 імпортерів. При цьому слід зазначити, що лівова частка світової торгівлі зброєю концентрується в руках вузького кола експортерів і покупців. Так, на 10 основних країн-експортерів припадає близько 90% усіх продажів, а на 30 основних країн-імпортерів — близько 85% закупівель озброєння і військової техніки у світі.

Основні виявлені фактори, що зумовлюють кон'юнктуру ринку озброєння та військової техніки, можна умовно поділити на три групи: військово-політичного, економічного та військового характеру.

На даному етапі розвитку на світовий ринок озброєння вплинули інші фактори, які можливо поділити на:

- міжнародні: контроль за експортно-імпортними операціями, які здійснюються в межах національних законодавчих систем та міжнародних домовленостей;
- політичні: логіка біполярного протистояння була винесена у сферу так званих країн «третього світу». Внаслідок цього суто комерційні відносини продовжували підпорядковуватися політичним факторам: введення ембарго на поставки зброї, курс на активний розвиток власної військової промисловості;
- торгові: обмеженість кола виробників й експортерів зброї та військової Світовий ринок зброї, як і будь-який інший товарний ринок,

розвивається під впливом великої кількості різноманітних чинників - політичних, економічних, військових, соціальних і інших. Найбільший вплив на нього роблять чинники, пов'язані із зміною військово-політичної обстановки, виникненням дисбалансу сил в окремих регіонах, розв'язуванням озброєних конфліктів і ухваленням урядами країн першочергових, невідкладних мерів з метою забезпечення національної безпеки.

УДК 339.9:639.38

КАЛІНІЧЕНКО О.О., студентка 5 курсу

Науковий керівник – **ШЕВЧЕНКО А.О.**, канд. екон. наук

Білоцерківський національний аграрний університет

КОН'ЮНКТУРА СВІТОВОГО РИНКУ ЛІСОМАТЕРІАЛІВ ТА ОСОБЛИВОСТІ ЇЇ ПРОЯВУ

Лісову промисловість відносять до видобувних галузей важкої промисловості. Практично всі галузі народного господарства споживають лісоматеріали або вироби, виготовлені з деревини. Основне завдання лісової промисловості й інших галузей лісового комплексу на сучасному етапі розвитку світової економіки, який характеризується загостренням економічних і екологічних протиріч — це нарощування обсягів виробництва за рахунок комплексного та ефективного використання лісосічного фонду та використання ресурсів деревини (без нарощувань обсягів лісозаготівель). Стабілізація обсягів лісозаготівель має важливе економічне, екологічне соціальне значення, оскільки ліси є цінним компонентом природи, фактором, що стабілізує навколишнє природне середовище. Скорочення вирубки лісів сприяє поліпшенню клімату, посиленню і підвищенню продуктивності сільськогосподарських угідь.

Світове виробництво лісових товарів постійно зростає. Найбільш динамічно ця галузь розвивається в США і Канаді.

До найбільших виробників окремих видів лісоматеріалів належать: круглих лісоматеріалів - США, Китай, Індія, Бразилія, Індонезія, Канада, Росія, Нігерія; пиломатеріалів - США, Канада, Росія, Японія, Китай, Індія; фанери - США, Індонезія, Японія, Китай, Канада, Росія, Бразилія; деревостружкових плит - Німеччина, США, Канада, Росія, Франція, Китай, Японія; деревоволокнистих плит – США, Китай, Росія, Японія, Канада, Бразилія, Німеччина.

На європейських і північноамериканських ринках листяних пиломатеріалів спостерігається істотне зниження ділової активності. Виробництво листяних пиломатеріалів у країнах - членах ЄС знизилось на 4%, а рівень споживання - на 5%. Зниження сукупного показника

виробництва зумовлено падінням випуску продукції в США та Канаді. Наразі спостерігається зростання експорту в Росії.

У структурі асортименту лісових товарів останніми роками відбулися зміни: підвищилася частка сировини для целюлозно-паперового виробництва і дров і знизилася частка сировини для механічного оброблення деревини.

УДК 336.64:631.16

БАБЕНКО І. М., студентка 5 курсу

Науковий керівник – **АРТІМОНОВА І.В.**, канд. екон. наук

e-mail: ira-ababenko@mail.ru

Білоцерківський національний аграрний університет

УПРАВЛІННЯ ФІНАНСОВИМ СТАНОМ СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКИХ ПІДПРИЄМСТВ

У сучасних умовах розвитку ринкових відносин функціонування сільського господарства оптимальне формування і використання фінансових ресурсів неможливе без організації раціональної системи управління. Від того, наскільки ефективно вони трансформуються в матеріальні та трудові ресурси, залежить фінансовий стан сільськогосподарського підприємства й перспективи його стратегічного розвитку.

Фінансовий стан підприємства – це складна, інтегрована за багатьма показниками характеристика якості його діяльності. У найконцентрованішому вигляді фінансовий стан підприємства можна визначити як міру забезпеченості підприємства необхідними фінансовими ресурсами і ступінь раціональності їх розміщення для здійснення ефективної господарської діяльності та своєчасного проведення грошових розрахунків із постачальниками, працівниками, кредиторами та державою. Оцінка фінансового стану дає можливість керівництву підприємства спрогнозувати, спланувати роботу таким чином, щоб досягти максимальних результатів.

Метою оцінки фінансового стану підприємства є пошук резервів підвищення рентабельності виробництва і зміцнення комерційного розрахунку як основи стабільної роботи сільськогосподарського підприємства і виконання ним зобов'язань перед бюджетом, банком та іншими установами. Оцінка стану управління фінансовими ресурсами сільськогосподарських підприємств дала можливість встановити, що удосконалення потребують: система кредитування сільськогосподарських підприємств та механізм державної фінансової підтримки; організація управління власним капіталом та податкова політика; система лізингу та інші елементи фінансового механізму.

Встановлено, що для покращення фінансового стану досліджуваного сільськогосподарського підприємства слід поповнити джерела власних коштів, здійснити пошук оптимального співвідношення власного і позикового капіталу, яке забезпечує рентабельність власного капіталу,

поступово погашати попередні борги, підвищувати коефіцієнти оборотності. Збільшення обсягу грошових коштів можна забезпечити за рахунок реалізації зайвих виробничих і невиробничих фондів, здачі їх в оренду, продажу деяких застарілих основних фондів.

Таким чином, для успішного розв'язання нагальних проблем фінансового управління сільськогосподарських підприємств необхідна концентрація зусиль як державних органів управління, так і внутрішнього управлінського персоналу кожного підприємства. Результатом такої спільної роботи має стати ефективний механізм управління власними фінансовими ресурсами при раціональній державній підтримці та при умові створення сприятливих передумов залучення зовнішніх коштів.

УДК 336.647/648

КОРОЛЬ Л.С., студентка 5 курсу

Науковий керівник – **АРТІМОНОВА І.В.**, канд. екон. наук

e-mail: korol_luda01011992@mail.ru

Білоцерківський національний аграрний університет

ОПТИМІЗАЦІЯ РУХУ ГРОШОВИХ ПОТОКІВ ПІДПРИЄМСТВА

В системі управління грошовими потоками ключова роль належить процесу їх оптимізації. Оптимізація грошових потоків капіталу являє собою процес вибору кращих форм їх організації на підприємстві з урахуванням умов і особливостей здійснення його господарчої діяльності.

Основу оптимізації грошових потоків підприємства складає забезпечення збалансованості обсягів вхідних та вихідних грошових потоків, синхронності формування грошових потоків у часі та росту чистого грошового потоку організації. Однак, на результати господарської діяльності підприємства негативний вплив справляють як дефіцитний, так і надлишковий грошові потоки.

Встановлено, що негативні наслідки дефіцитного грошового потоку виявляються в зниженні ліквідності і рівня платоспроможності підприємства, зростання простроченої кредиторської заборгованості, затримці у виплаті заробітної плати та ін. Негативні наслідки надлишку грошового потоку виявляються у втратах реальної вартості тимчасово вільних грошових коштів від інфляції, втратах потенційного доходу від не використуваних грошових активів як короткострокових фінансових інвестицій.

Збалансованість дефіцитного грошового потоку в короткостроковому періоді можна досягти, використовуючи систему «прискорення – уповільнення платіжного обороту», яка передбачає розроблення на підприємстві організаційних заходів щодо прискорення залучення грошових коштів, з одного боку, та уповільнення їх виплат – з іншого.

Уповільнення виплат грошових коштів у короткостроковому періоді

може бути досягнута шляхом використання флоута. Вирішення проблеми дефіцитного грошового потоку в довгостроковому періоді досягається шляхом нарощення обсягу вхідного грошового потоку та скороченням обсягів вихідного грошового потоку. У системі оптимізації грошових потоків використовуються методи - вирівнювання і синхронізації грошових потоків.

Дослідженням встановлено, що ефективність управління грошовими потоками визначається такими аспектами: розвиток підприємства і його фінансова стійкість визначаються тим, наскільки синхронізовані між собою в обсягах і часі грошові потоки; раціональні грошові потоки допомагають забезпечити ритмічність операційної діяльності; за ефективного управління грошовими потоками зменшується потреба залучення капіталу; з оптимізацією грошових потоків прискорюється оборотність оборотного капіталу підприємств; активні форми управління грошовими потоками дають змогу підвищити прибутковість операцій, пов'язаних з рухом грошових коштів та знизити ризик неплатоспроможності.

УДК 336.71(477)

ФІЛОСОВА А.В., студентка III курсу

Науковий керівник – **БЕЗПАЛА О.В.**, викладач економічних дисциплін

Технологічно-економічний коледж Білоцерківського національного аграрного університету

ФОРМУВАННЯ БАНКІВСЬКОЇ СИСТЕМИ УКРАЇНИ

Необхідною умовою стабільного, збалансованого розвитку економіки України та її інтеграції у світове господарство є потужна банківська система. Перш за все, це зумовлено тим, що за умов слабкого розвитку фондового ринку та небанківських фінансових установ банківська система України є найбільшим офіційним фінансовим посередником, що задовольняє потреби реального сектору економіки та населення країни у фінансових ресурсах.

Об'єктом нашого дослідження є такі провідні комерційні банки як: ПАТ «Ощадбанк», ЗАТ «ПриватБанк», ПАТ «Райффайзен Банк Аваль».

В умовах постійних економічних трансформацій на фінансових ринках вітчизняні банки проходять серйозну перевірку часом. Збільшення іноземних капіталовкладень та швидка зміна умов функціонування спонукають банківську систему до постійного пошуку шляхів забезпечення її стійкості та конкурентоспроможності.

Вітчизняна фінансова система та її основна складова – банківська система стоять перед дуже серйозним випробуванням. Світова фінансова криза призвела до відчутних наслідків, серед яких криза ліквідності банків, криза реального сектора економіки, погіршення загального соціально-економічного становища.

Задля мінімізації наслідків фінансово-економічної кризи Урядом та Національним банком України було прийнято низку заходів впливу, які забезпечили достатній рівень ліквідності банківської системи та допомогли уникнути колапсу банківського сектора завдяки підтримці системних банків.

На основі вищевикладеного можна зробити висновок, що основними напрямками діяльності з подолання проблем розвитку банківської системи України повинні стати:

- збільшення присутності іноземного капіталу в національній банківській системі має відбуватися з урахуванням усіх позитивних і негативних чинників, потенційних ризиків.

- підвищення якості та конкурентоспроможності банківських послуг шляхом заміщення готівкових розрахунків на безготівкові платіжні інструменти;

- підвищення рівня капіталізації банківського сектора за допомогою залучення додаткового акціонерного капіталу.

336.14:352

ДОМАНТОВИЧ І.О., студентка II курсу

Науковий керівник – **ЗАЙЦЕВА Н.І.**, викладач економічних дисциплін
Технологічно-економічний коледж Білоцерківського національного аграрного університету

СОЦІАЛЬНО-ЕКОНОМІЧНИЙ ЗМІСТ МІСЦЕВИХ БЮДЖЕТІВ ТА ЇХ МІСЦЕ В БЮДЖЕТНІЙ СИСТЕМІ УКРАЇНИ

Бюджет – це план формування та використання фінансових ресурсів для забезпечення завдань і функцій, які здійснюються відповідно: органами державної влади, органами влади АРК, органами місцевого самоврядування протягом бюджетного періоду.

Актуальність теми для національної економіки сьогодні обумовлена глобальними тенденціями в розвитку місцевих фінансів, що посилюються дією взаємопов'язаних між собою фінансових явищ, у зв'язку з чим соціально-економічні процеси формування багатокладної української економіки зумовили нові суспільні потреби, які через низький рівень отримання доходів населення потребують додаткового фінансового забезпечення.

Предметом даної наукової роботи є не тільки формування і виконання місцевих бюджетів, а й пошук нових джерел дохідної частини місцевих бюджетів, що суттєво впливає на розв'язання проблем при виконанні органами державної влади своїх функцій, зокрема соціальної. На сьогодні вітчизняна практика формування і виконання місцевих бюджетів підлягає вдосконаленню і в перспективі повинна зайняти одне із чільних місць в національній бюджетній системі.

Метою наукової роботи є обґрунтування теоретичної і практичної ролі виконання місцевих бюджетів в бюджетній системі України.

За результатами проведеного дослідження дійшли таких висновків:

1.) В економічному і соціальному розвитку регіону величезну роль відіграють місцеві бюджети. Це пояснюється тим, що саме з коштів місцевого бюджету фінансуються заклади освіти, охорони здоров'я, здійснюються виплати на соціальний захист і соціальне забезпечення ветеранам війни та праці, утримання притулків та дитячих закладів інтернатів, допомоги сім'ям з дітьми, іншим малозабезпеченим верствам населення.

2.) Місцеві бюджети також забезпечують фінансування таких сфер, як культура, спорт, засоби масової інформації, житлово-комунальне господарство.

3.) Місцевим бюджетам на сучасному етапі розвитку держави приділяється значна увага, оскільки вони є джерелом забезпечення певного регіону. Питання їх побудови, ефективного використання у фінансовому механізмі держави завжди привертають учених та практиків.

4.) Реформування та підвищення відповідальності місцевих органів влади є дуже важливим для підвищення довіри до середньострокових цілей фіскальної політики.

УДК 336.64

ФОЩАНКО Г.В., магістрантка

Науковий керівник – **РУДИЧ О.О.**, канд. екон. наук

Білоцерківський національний аграрний університет

УПРАВЛІННЯ ФІНАНСОВИМ СТАНОМ ПРОМИСЛОВОГО ПІДПРИЄМСТВА

Управління фінансовим станом промислового підприємства набуває актуальності проблеми дослідження теоретичних, методичних і практичних аспектів управління фінансовим потенціалом підприємства; використання прогресивних методів господарського маневрування фінансовими ресурсами підприємства на основі законів ринкової економіки; вдосконалення методів вимірювання й обґрунтування оцінки фінансового стану підприємства.

В умовах посилення внутрішньої та зовнішньої конкуренції на ринку вітчизняні підприємства досить часто за рахунок непродуманої фінансово-господарської політики та переважно короткострокового управління втрачають свої позиції, опиняються на межі банкрутства. Тобто, пристосовуючись до нових умов господарювання, підприємства стикаються зі значними фінансовими труднощами в зв'язку з неправильним перерозподілом коштів і джерел їхнього утворення. У зв'язку з цим постає питання про створення єдиної методики оцінки та аналізу їх фінансового стану як основи подальшого ефективного функціонування.

Аналіз фінансового стану підприємства дає якісну та кількісну інформацію про його діяльність, яка необхідна для багатьох суб'єктів ринку. В той же час з метою її достовірності, використання у процесі управлінських рішень доцільно використовувати коефіцієнтний або комплексний метод, адже вони є найбільш обширними і охоплюють всі сфери діяльності підприємства. Дані методи представляють підприємство і всі його зв'язки як взаємопов'язану систему рухів фінансових ресурсів, що дає змогу найширше оцінити його фінансовий стан.

Заходи, спрямовані на покращання фінансового стану підприємства, містять в собі: вивчення попиту на продукцію, що випускається, з метою розширення ринку; аналіз складових собівартості продукції і визначення шляхів її зниження; збуту переорієнтації на випуск іншої продукції; виявлення наднормативних запасів матеріальних цінностей для залучення їх в господарський оборот або реалізації; вивчення руху дебіторської заборгованості з метою її зменшення; вивчення можливості одержання довгострокових кредитів; аналіз складових короткострокової дебіторської заборгованості і можливості її зменшення; аналіз складових першочергових платежів із прибутку з метою недопущення нераціональних виплат; контроль за фінансовим станом підприємства і дотриманням виробленої фінансової стратегії.

Успіх фінансової стратегії підприємства гарантується, коли фінансові стратегічні цілі відповідають реальним економічним та фінансовим можливостям підприємства, коли управління фінансами централізовано, а методи його є гнучкими та адекватними змінам фінансово-економічної ситуації.

УДК 336.71

НАЙДИЧ Ю.С., магістрантка

Науковий керівник – **РУДИЧ О.О.**, канд. екон. наук

Білоцерківський національний аграрний університет

АНАЛІЗ ДЖЕРЕЛ ФОРМУВАННЯ ВЛАСНОГО КАПІТАЛУ КОМЕРЦІЙНОГО БАНКУ

Зростання ризикованості банківської діяльності в умовах трансформації економіки, підвищення її обсягів та поява різноманітних форм вимагають збільшення банківських капіталів. Враховуючи важливу роль банків у розвитку економіки як провідних фінансових посередників, регулятивні органи встановлюють мінімальні нормативи до розмірів та достатності капіталу банків. З урахуванням цих вимог, для розширення можливостей здійснення активних операцій більшість банків прагне до нарощування власного капіталу. Крім того, збільшення банківських капіталів підвищує надійність банків, сприяє підтримці довіри до них з боку

суспільства, що стимулює розвиток банківських ресурсів.

Об'єктивно в банків існують два види джерел формування та нарощування власних коштів (капіталу): зовнішні та внутрішні, різниця між якими полягає у тому, що в першому випадку для збільшення власних коштів залучаються додаткові ресурси з грошового ринку, а в другому – збільшення власних коштів відбувається за рахунок підвищення ефективності роботи банку.

Як показує узагальнення закордонної та вітчизняної практики, для залучення капіталу із зовнішніх джерел банки мають декілька альтернативних способів: продаж звичайних акцій; продаж привілейованих акцій; емісія субординованих боргових зобов'язань; обмін акцій на боргові цінні папери.

Вибір того чи іншого зовнішнього джерела збільшення власного капіталу та їх співвідношення визначаються чинниками, серед яких найбільше значення мають: відносні витрати, пов'язані з використанням конкретного джерела власних коштів (капіталу); ризик, пов'язаний з конкретним джерелом власних коштів (капіталу); вплив на прибутковість власних коштів банку або акціонерного капіталу, що характеризується зміною прибутку на одну акцію; вплив на власність та контроль за діяльністю банку з боку існуючих та потенційних акціонерів; вплив на загальну схильність банку до ризику, що характеризується, наприклад, таким показником, як співвідношення сукупного обсягу виданих кредитів та власних коштів (капіталу) банку; ступінь розвиненості ринків капіталу, на яких може здійснюватися залучення нових коштів для поповнення власного капіталу банку; політика регулювання НБУ.

Залучення капіталу за рахунок внутрішніх джерел не несе в собі небезпеки втрати існуючими акціонерами контролю над банком, звуження їх частки у власності та скорочення доходу на одну акцію. Такий спосіб нарощування власного капіталу спостерігається в умовах зниження активності інвесторів та нестачі коштів від реалізації акцій, що емітуються. Одним з перспективних напрямків збільшення обсягів власних коштів банків у вітчизняних умовах є концентрація банківського капіталу на основі банківських злиттів та поглинань, створення банківських холдингів та альянсів.

Таким чином, банки мають широке коло джерел ресурсів для збільшення власних капіталів. Кожен з ресурсів має свої переваги і недоліки, використовується банком з врахуванням цілей стратегії і тактики банківського менеджменту, та знаходиться під впливом регулюючих органів, які ставлять за мету підвищення рівня надійності банківської системи.

МЕЛЬНИЧЕНКО Т.О., магістрантка
Науковий керівник – **РУДИЧ О.О.**, канд. екон. наук
Білоцерківський національний аграрний університет

УПРАВЛІННЯ КРЕДИТНИМ РИЗИКОМ У КОМЕРЦІЙНОМУ БАНКУ

Управління кредитним ризиком і його мінімізація є надзвичайно актуальною проблемою діяльності вітчизняних банків. У статті формулюються основні організаційні та методологічні підходи до створення системи управління кредитними ризиками банківської установи, визначаються головні її складові елементи, а також проаналізовано методи оцінки кредитних ризиків, визначено показники для вимірювання кредитних ризиків і розглянуто способи їх зниження.

Банківська діяльність пов'язана із фінансовими ризиками, а тому більшість ризиків пов'язана з активними операціями банку, насамперед кредитною та інвестиційною діяльністю. Діяльність щодо залучення коштів на вклади (депозити), на розрахункові та поточні рахунки також пов'язана з багатьма ризиками. Той факт, що банк здійснює одночасно й активні, і пасивні операції, указує на додаткові чинники ризику та зумовлює розробку особливого підходу до обмеження їх впливу.

Ефективне управління кредитним ризиком в банку є однією з основних задач, оскільки відбувається вкладання в позики не тільки власних, а й залучених та запозичених коштів у третіх осіб. При цьому процедури кредитування та управління кредитним ризиком мають розмежовуватись. Механізм управління кредитним ризиком в банку включає три етапи: це розробка кредитної політики, управління кредитним портфелем та управління безпосереднім процесом кредитування.

Кредитний ризик підлягає кількісному аналізу, який здійснюється з використанням методу фінансових коефіцієнтів, статистичних та експертних методів. Стосовно методів зниження кредитного ризику комерційного банку, то їх можна поділити на дві групи: зовнішні та внутрішні. Найпоширенішими зовнішніми способами зниження кредитного ризику комерційного банку є застава, гарантія (порука) та страхування. Основними внутрішніми способами є лімітування, диверсифікація та створення резервів.

Кожна банківська структура індивідуально вирішує, як будувати систему управління кредитними ризиками. Великі банки можуть собі дозволити впровадження доволі затратних зарубіжних систем, адаптуючи їх до умов внутрішнього ринку, середні й невеликі установи розробляють власні програми. Як показує практика, впровадження та обслуговування власної програми має, крім фінансових (значне здешевлення), інші переваги (більший рівень адаптації до структури та внутрішніх документів банку, можливості оперативного внесення змін у зв'язку зі зміною нормативних

документів тощо).

Система управління кредитними ризиками має включати такі складові, як ідентифікація, оцінка, контроль, моніторинг. Подальше дослідження необхідно спрямувати на вдосконалення кожної із цих складових. Регулювання кредитних ризиків є об'єктивною необхідною складовою забезпечення стабільності банківської системи.

УДК 339.732.4(477)

БОВГИРЯ І. Ю., студентка 4 курсу

Науковий керівник – **БАТАЖОК С.Г.**, канд. екон. наук

Білоцерківський національний аграрний університет

СПІВПРАЦЯ УКРАЇНИ З МІЖНАРОДНИМ ВАЛЮТНИМ ФОНДОМ: МОЖЛИВОСТІ ТА НЕБЕЗПЕКИ

Активна співпраця України з МВФ розпочалась з 1994 року. Весь період співробітництва залежно від програм Фонду в Україні можна поділити на такі етапи:

1) Перший етап (1994-1995 роки), характеризувався наданням Україні позики за програмою STP – (System Transformation Facility – програма системної трансформації економіки) для підтримки платіжного балансу України у сумі близько 763,1 млн. дол. США.

2) Другий етап (1995-1998 роки), на ньому було реалізовано програму «Stand-by», за якою було отримано три позики на суму 1935 млн. дол. США. Головною метою позики була підтримка курсу національної валюти і фінансування дефіциту платіжного балансу.

3) Третій етап (1998-2002 роки), характеризувався впровадженням програми розширеного кредитування – ЕРГ (Extended Fund Facility) за якою було відкрито кредитну лінію в розмірі 2,6 млрд. дол. США. Кредитні ресурси були спрямовані на поповнення валютних резервів Національного банку України.

4) Четвертий етап (2002-2008 роки), на цьому етапі була затверджена четверта програма «Stand-by», відповідно до якої для України був зарезервований кредит у сумі, еквівалентній 411,6 млн. СПЗ. Цю програму було розроблено на основі підходів, які передбачають здійснення переходу до добре функціонуючої економіки із ефективною системою соціального захисту, підтримання темпів економічного зростання та утримання макроекономічної стабільності.

5) П'ятий етап (2006-2013 роки). Радою директорів Міжнародного валютного фонду було затверджено для України чергову програму «Stand-by» обсягом 14430 млн. дол. США, з метою допомоги Україні в забезпеченні фінансової та економічної стабільності.

Отримання позик базувалося на попередньому виконанні

відповідних умов Міжнародного валютного фонду. Ці умови зафіксовані в Меморандумі про економічну та фінансову політику між Україною та Міжнародним валютним фондом, основними з яких є наступні:

- 1) збільшення газових тарифів для населення для виходу "Нафтогазу" на самоокупність;
- 2) замороження зарплат у державному секторі;
- 3) обмеження зростання фонду оплати праці у державному секторі;
- 4) співвідношення рівня державного та гарантованого державою боргу до ВВП на рівні, нижчому за 35%;
- 5) зменшення субсидій різним секторам економіки;
- 6) зниження загального ІСЦ до рівня не вище 5 % у середньостроковій перспективі;
- 7) гнучкий обмінний курс;
- 8) посилення контролю у банківському секторі – встановлення більш жорстких вимог щодо формування резервів, рефінансування тощо.

Якщо аналізувати сучасний етап стосунків України та Міжнародного валютного фонду, то варто підкреслити, що це досить жорсткі економічні і політичні умови: які значною мірою обмежують економічний суверенітет України.

Зменшити надмірну залежність від кредитів МВФ можна шляхом поступового переходу до залучення позик на міжнародних ринках капіталу. Це можливо лише за умови максимально ефективного використання таких кредитів, щоб одержаний ефект міг перекрити їх значно вищу вартість. При цьому залучені кошти повинні спрямовуватись на забезпечення економічного росту країни, досягнення якого дасть змогу переорієнтуватися на використання власних та внутрішніх позикових ресурсів.

УДК 366.6:006.015.5:338.43

МИХАЙЛОВ О.В., магістрант

Науковий керівник – **ТОМІЛОВА Н.О.**, канд. екон. наук

Білоцерківський національний аграрний університет

ІНФОРМАЦІЙНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ УПРАВЛІННЯ ЯКІСТЮ ПРОДУКЦІЇ СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКОГО ВИРОБНИЦТВА

В умовах сучасної ринкової конкуренції на ринку сільськогосподарської продукції важливим і невирішеним питанням залишається облік витрат на аналіз та управління якістю продукції. Більшість підприємств нехтує створенням умов для систематизованого накопичення

інформації про витрат на підтримку та поліпшення якості продукції, виготовленням якої вони займаються.

Проблемам інформаційного забезпечення управління якістю продукції на сільськогосподарських підприємствах присвячені наукові праці таких вітчизняних учених: В.В. Дерлеменка, І.М. Криворучка, М.Ф. Кропивка, П.Т. Саблука, В.Ф. Ситника та ін. Однак, особливої уваги потребує впровадження системи обробки інформації як складової частини системи управління якістю.

Так як дані про витрати на якість є допоміжним інструментом систем менеджменту якості або програм підвищення якості, використовувати їх треба в рамках програм або систем. Зазвичай будуються діаграми трендів окремих складових витрат для виявлення їх початкового рівня, встановлення завдань щодо їх зниження та моніторингу ходу виконання завдань. Ці дані застосовують і для побудови діаграм, що вказують загальні тенденції місячного або квартального зміни сумарних витрат на якість, і включають в звіт служби менеджменту про якість продукції. Оскільки підприємства в процесі своєї діяльності мають велику кількість інформаційних потоків, основною метою інформаційного забезпечення в таких умовах є створення інтегрованої інформаційної системи.

Основна ідея інтегрованої інформаційної системи полягає у можливості використання всіма учасниками життєвого циклу єдиної інформаційної моделі, при цьому вони працюють із однаковою інформацією, і всі використовувані системи автоматизації розуміють цю інформацію однаково. Це дозволяє накопичувати інформацію з усіх джерел і на її основі здійснювати управління якістю сільськогосподарської продукції.

Таким чином, одним з найважливіших інструментів досягнення поставленої мети є побудова облікової та аналітичної системи, що акумулює інформацію про витрати на якість як собівартості продукції і тим самим впливає на ціну. Впровадження таких систем забезпечить отримання розгорнутої інформації про витрати на управління якістю продукції не тільки загалом, а і по окремим виробничим підрозділом, що дозволить формувати висновки про їх діяльність та ефективність; приймати раціональні рішення з питань політики якості підприємства, доцільності того чи іншого її напрямку, необхідності впровадження інновацій чи відмови від обраної політики.

УДК: 657.371/.922

ЮРІЙ В.В., магістрант

Науковий керівник – **ТОМІЛОВА Н.О.**, канд. екон. наук

Білоцерківський національний аграрний університет

УДОСКОНАЛЕННЯ ІНВЕНТАРИЗАЦІЇ ВИРОБНИЧИХ ЗАПАСІВ ЯК ОДНОГО З ОBOB'ЯЗКОВИХ МЕТОДІВ АУДИТУ

Аудит є обов'язковою частиною функціонування ринкової економіки, яка висуває нові завдання у сфері фінансово-господарського контролю. Правильне вирішення цих завдань безпосередньо впливає на його подальший розвиток й удосконалення. Виробничі запаси призначені на підприємстві для забезпечення безперервного процесу виробництва і реалізації продукції. Разом з тим підприємства зазнають значних втрат через крадіжки та недбале зберігання матеріальних цінностей. У зв'язку з цим ефективним методом встановлення наявності виробничих запасів є інвентаризація. У той же час підприємства припускають значні порушення при проведенні інвентаризації. Тому дослідження питань застосування інвентаризації запасів як методу аудиту є актуальним.

Теоретичні та практичні засади проведення інвентаризації в аудиторському процесі висвітлюються в роботах таких вітчизняних і зарубіжних науковців, як: Белов М. Г., Бутинець Ф. Ф., Кужельний М. В., Макаров В. Г., Шпіг О. А., Штейнмант М. Я., Бардаш С. В., Сопко В. В. та ін.

Проведення інвентаризації виробничих запасів є досить трудомісткою ділянкою роботи. У зв'язку з цим в процесі інвентаризації постає проблема вдосконалення методики обліку виробничих запасів, що, в першу чергу, полягає у застосуванні сучасних технологій і прийомів, тобто використанні комп'ютерної техніки.

Можливості комп'ютерів дозволяють забезпечити порівняння фактичних залишків запасів із обліковими даними на підставі введеної в машину інформації про облікові і фактичні залишки. При введенні такої інформації на цій стадії виключаються показники ціни і вартості. Такі показники вводяться на кінцевій стадії інвентаризаційного процесу – виведення результатів інвентаризації, з метою виявлення нестач, надлишків, їх пересортування, природного убування й остаточного визначення кінцевих результатів інвентаризації. При цьому використовується постійна картотека цін на товари, де кожному номенклатурному номеру (номеру за преїскурантом, артикулом), сорту товару відповідає преїскурантна роздрібна ціна. Також досить ефективним є штрихове кодування. Воно базується на таких елементах: штриховому кодї; автоматизованій системі розпізнавання товару за кодом; комп'ютерній системі бухгалтерського обліку, що здатна працювати із кодовою інформацією.

Отже, можна ствердити, що запропоновані варіанти в змозі розв'язати проблеми вдосконалення підходів процесу інвентаризації, а саме дотримання

об'єктивності, точності результату, терміну проведення, зменшення обсягу трудових затрат.

УДК : 657.421:330.534.4

РОЖКО О.Л., студент 5 курсу

Науковий керівник – **ХОМЯК Н.В.**, канд. екон. наук

Білоцерківський національний аграрний університет

ОРГАНІЗАЦІЯ ОБЛІКУ І КОНТРОЛЮ ОСНОВНИХ ЗАСОБІВ В БЮДЖЕТНИХ УСТАНОВАХ: ПРОБЛЕМИ І ШЛЯХИ ЇХ ВИРІШЕННЯ

Мета дослідження: визначення сутності основних засобів, здійснення ряду модифікацій щодо обліку й амортизації основних засобів, що дасть змогу знизити трудомісткість робіт та скоротити документообіг, а також визначити який з видів обліку краще застосовувати: податковий чи бухгалтерський.

Реформування бухгалтерського обліку в Україні на основі Національних положень(стандартів) бухгалтерського обліку, що відповідають вимогам ринкової економіки та міжнародним стандартам бухгалтерського обліку, привело до суттєвих змін в обліку основних засобів. З моменту введення нового Плану рахунків і Національних стандартів, за якими підприємства України ведуть бухгалтерський облік, пройшло немало часу і це дало змогу виявити їх недоліки та переваги.

До переваг можна зарахувати:

- Зрозумілість вітчизняного обліку для іноземних інвесторів.
- Узгодженість Плану рахунків з фінансовою звітністю.

Регламентація основних ділянок обліку окремими положеннями, які дають змогу при його веденні використовувати різні варіанти й кожному підприємству обирати найефективніші для нього методи

Серед недоліків можна виділити:

Велику трудомісткість трансформаційних процесів.

Низка стандартів, зрештою, як і більшість законів в Україні, написані важкодоступною мовою і є не досить зрозумілими.

ФІЛЬ Д.В., студентка 5 курсу
Науковий керівник – **ХОМЯК Н.В.**, канд. екон. наук
Білоцерківський національний аграрний університет

ОБЛІК, АНАЛІЗ І КОНТРОЛЬ НАЯВНОСТІ ТА РУХУ ГОТОВОЇ ПРОДУКЦІЇ НА СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКИХ ПІДПРИЄМСТВАХ

Облік, аналіз та контроль готової продукції завжди мають актуальний характер тому, що результатом діяльності будь-якого виробничого підприємства чи організації є випуск готової продукції, виконання робіт або надання послуг. У результаті, вартість готової продукції переходить зі сфери виробництва в сферу обігу.

Основними завданнями бухгалтерського обліку, аналізу та контролю готової продукції є:

- правильний і своєчасний облік наявності та руху готової продукції на складах та інших місцях зберігання продукції;
- контролю за виконанням планів за обсягом, асортиментом, якістю випущеної продукції і зобов'язань щодо її постачання;
- контролю за збереженням готової продукції та дотриманням встановлених лімітів;
- контроль за дотриманням плану з продажу продукції і своєчасністю оплати проданої продукції;
- виявлення рентабельності всієї продукції та її окремих видів;
- вивчення постановки та організації облікової політики підприємства та ін.

В сучасних умовах господарювання виникає необхідність по-новому відображати господарські операції з випуску готової продукції та її реалізації. Реалізація випущеної готової продукції – кінцева мета діяльності підприємства, заключний етап кругообігу його засобів, по завершенні якого визначаються результати господарювання та ефективність виробництва.

УДК 657.422.8

КОШАРА В.О., студентка 5 курсу
Науковий керівник – **ХОМЯК Н.В.**, канд. екон. наук
Білоцерківський національний аграрний університет

ПРОБЛЕМИ ТА ШЛЯХИ УДОСКОНАЛЕННЯ ОБЛІКУ РОЗРАХУНКІВ З ПОКУПЦЯМИ ТА ЗАМОВНИКАМИ

Актуальність теми. Сучасний стан економіки України характеризується необґрунтованими політичними подіями, некерованими інфляційними процесами, нестабільністю суспільних зв'язків. Результатом несприятливих чинників є зниження ділової активності, низька платоспроможність. Характерними ознаками низької платоспроможності підприємств є несвоєчасність погашення дебіторської заборгованості, повернення заборгованості в неповному обсязі. Важливою передумовою уникнення зазначених проблем є створення належним чином організованої системи інформаційного забезпечення, основною частиною якої є бухгалтерський облік.

Метою є вивчення проблемних питань щодо обліку розрахунків з покупцями та замовниками на сучасному етапі розвитку економіки України.

Дебіторська заборгованість з покупцями та замовниками виникає при реалізації підприємством товарів (робіт, послуг) на умовах відстрочки платежу.

Дебіторська заборгованість, яка виникає між підприємствами, негативно впливає на розвиток як підприємства, так і економіки країни в цілому: по-перше, спричиняє кризу неплатежів, що зменшує оборотність грошових коштів; по-друге, завдає значних втрат для державного бюджету у вигляді скорочення різноманітних платежів та податків тощо.

Тому, створення ефективної моделі обліку дебіторської заборгованості дозволить уникнути ризиків неплатоспроможності і зниження показників ліквідності внаслідок отримання об'єктивної та своєчасної інформації для прийняття оптимальних управлінських рішень.

УДК 631.164.6

ІВАНЮК Я.В., студентка 5 курсу
Науковий керівник – **ХОМЯК Н.В.**, канд. екон. наук
Білоцерківський національний аграрний університет

ОБЛІК ОСНОВНИХ ЗАСОБІВ АНАЛІЗ І КОНТРОЛЬ ЇХ ВИКОРИСТАННЯ В БЮДЖЕТНИХ УСТАНОВАХ

Виробничий процес неможливо уявити без такої складової, як основні засоби, або, іншими словами, технічна база підприємства. Саме вона визначає сучасний рівень виробництва та його ефективність. Механізація та автоматизація виробничих процесів вивільняє людей від важкої рутинної роботи, здешевлює виробництво продукції, підвищує її якість.

Основні засоби мають значну питому вагу в загальній сумі активів підприємства, є одним із найважливіших об'єктів фінансового обліку, що вимагає контролю за їх рухом, організації синтетичного й аналітичного обліку, визначення зносу (амортизації), проведення ремонту, модернізації, оновлення застарілих і технічно недосконалих об'єктів.

Від рівня забезпеченості підприємства основними засобами залежить випуск готової продукції та створення належних умов для праці і соціального розвитку колективу. Сукупна вартість основних засобів визначає виробничу потужність підприємства, рівень фондівіддачі, фондомісткості, фондоозброєності й ряд інших техніко-економічних показників діяльності підприємства.

Проблема висвітлення відмінностей фінансового й податкового обліку основних засобів є актуальною і практично значущою, тим більше, що досвід економічно розвинених зарубіжних країн переконує у доцільності існування обох підсистем бухгалтерського обліку, оскільки кожна з них забезпечує вимоги окремих видів звітності – фінансової і податкової, відмінність між якими досить суттєва.

УДК: 657.422.7

ЯРМУЛЬСЬКА І.В., студентка 5 курсу
Науковий керівник – **ХОМОВИЙ С. М.**, канд. екон. наук
Білоцерківський національний аграрний університет

ШЛЯХИ ПОЛІПШЕННЯ ОРГАНІЗАЦІЇ ОБЛІКУ ВИРОБНИЦТВА І РЕАЛІЗАЦІЇ ГОТОВОЇ ПРОДУКЦІЇ

Досліджено актуальні проблеми організації обліку виробництва готової продукції, однією з таких проблем є дебіторська заборгованість. Наявність дебіторської заборгованості є економічно не вигідним для підприємства,

через неможливість використання коштів, для виготовлення і реалізації нової продукції. В той час, як вже нарахований дохід мусить бути списаний на фінансові результати, і співставлятися з витратами, що були понесені для його отримання. Найкращим вирішенням цієї проблеми є використання у розрахунках із покупцями таких форм безготівкових розрахунків, які б гарантували своєчасне надходження грошових коштів за продану покупцям готову продукцію. Також було досліджено витрати на якість. Під «витратами на якість» варто розуміти витрати на систематично здійснювані заходи і процеси щодо забезпечення і поліпшення якості, необхідні для відповідності готової продукції вимогам встановлених і передбачуваних потреб споживачів, а також втрати, обумовлені низькою якістю продукції і процесу. Розкрито питання поліпшення обліку готової продукції та її реалізації шляхом введення на підприємстві автоматизованої системи обліку. Використання систем електронного документообігу при реалізації готової продукції дасть змогу істотно прискорити проведення численних господарських операцій, скоротити обсяги бухгалтерської макулатури, заощадити час співробітників і витрати підприємства, пов'язані з оформленням платіжних документів, наданням звітності в контролюючі органи, одержанням довідок від різних держустанов, реєстрацією, ліцензуванням.

УДК : 657.432

ЗЕМЛЯР Д.О., студентка 5 курсу

Науковий керівник – **ХОМОВИЙ С.М.**, канд. екон. наук

Білоцерківський національний аграрний університет

ПРОБЛЕМИ ОБЛІКУ І АНАЛІЗУ ДЕБІТОРСЬКОЇ ЗАБОРГОВАНОСТІ ТА ШЛЯХИ ЇХ ВИРІШЕННЯ

Актуальність проблеми. Наявність на підприємстві значних розмірів дебіторської заборгованості по-різному впливає на стан підприємства. Надмірна дебіторська заборгованість знижує ліквідність його активів, негативно впливає на його платоспроможність, а також відволікає зайві грошові кошти. Тому належна організація обліку та аналіз розрахунків пов'язаних з дебіторською заборгованістю сприяє ефективному управлінню її розмірами і термінами погашення на підприємстві.

Мета дослідження. Виявлення основних проблем організації обліку розрахунків з дебіторами та розробка принципів і пропозицій його покращення.

Основними методами покращення обліку дебіторської заборгованості є: зміни до П(с)БО № 10 «Дебіторська заборгованість» стосовно віднесення до поточних активів дебіторської заборгованості за продукцію, товари, роботи та послуги; своєчасне надання платіжних документів; припинення дії

договорів з покупцями, що порушують платіжну дисципліну; ведення політики стягнення боргів по заборгованості; вибір форм розрахунків з покупцями та замовниками.

Вірно організований облік та проведений аналіз дебіторської заборгованості зменшить її розмір і покращить стратегічні управлінські рішення підприємства. Створення ефективної моделі обліку дебіторської заборгованості дозволить уникнути ризиків неплатоспроможності і зниження показників ліквідності.

УДК : 657.

ПИНТЯ Т.Є., студентка 5 курсу

Науковий керівник – **КЛОКАР О.О.**, д-р. екон. наук

Білоцерківського національного аграрного університету

ПОДАТОК НА ПРИБУТОК ПІДПРИЄМСТВ: СТАН, ПРОБЛЕМИ, ТА РОЛЬ У ДЕРЖАВНОМУ БЮДЖЕТІ УКРАЇНИ

Основною метою діяльності будь-якого підприємства є отримання прибутку, частину якого слід сплатити до бюджету. У зв'язку з набранням з 1 січня 2014 р. чинності Податкового кодексу значною мірою змінилися підходи до нарахування та сплати податку на прибуток. Не стабільний розвиток економіки України, яка перебуває на перехідній стадії, потребує постійної зміни структури податкової системи у відповідність до економічних умов. Тому виникає потреба постійного пошуку оптимальної фіскальної політики, зокрема щодо оподаткування капіталу, яка відповідає рівню розвитку економічної системи, етапу нагромадження капіталу та його розподілу

Податок на прибуток є одним з найважливіших джерел фінансування загальнодержавних потреб, тому аналіз його надходжень становить основу для визначення найефективніших моделей збільшення зведеного фінансового плану держави та ефективного виконання своїх функцій. Щоб вирішити ці завдання, необхідно визначити фактори, які впливають на надходження податку на прибуток підприємств, проаналізувавши динаміку розвитку та особливості цього виду грошового стягнення.

Прибуткове оподаткування підприємств та організацій в Україні завжди було в центрі уваги законодавців, які неодноразово переглядали та вдосконалювали його. З 1 січня 2014 року відбулися зміни, набули чинності зміни до Податкового кодексу України, ставку податку на прибуток знизили до 18%, але змінилася не лише ставка а й порядок його адміністрування, а також форма Податкової декларації з податку на прибуток затверджена наказом Міністерства доходів і зборів України від 30.12.13 № 872 «Про затвердження форми Податкової декларації з податку на прибуток підприємства» та є дійсною з 24.01.2014 року.

УДК 005.412:336.221(477)

ДУБОВИК Я.С., студент групи 3 курсу

Науковий керівник – **БЕЗПАЛА О.В.**, викладач економічних дисциплін

Технолого – економічний коледж Білоцерківського національного аграрного університету

ПОДАТКОВА СИСТЕМА УКРАЇНИ ЇЇ СТАНОВЛЕННЯ ТА РОЗВИТОК (НА ПРИКЛАДІ ТОВ «ФАСТІВКА»)

Економічну ситуацію кожної країни значною мірою зумовлює податкова система держави, складовими елементами якої є бюджетні витрати й система оподаткування, що включає досить широке коло податків різної спрямованості.

Існування ефективної податкової системи є передумовою державної забезпеченості коштами, які в подальшому спрямовуються на оплату праці державним службовцям, виконання соціальних програм, гарантування соціальних виплат, тобто забезпечення необхідних умов для покращення життя населення.

Об'єктом нашого дослідження є ТОВ «Фастівка», що започаткувало свою роботу у лютому 1994р. Вид діяльності —господарська. З моменту свого заснування “Фастівка” взято на облік платників загальнообов'язкових платежів та зборів.

Статистичний аналіз відрахувань до Державного бюджету показав, що за 2012 р. загальна сума податків, які сплачує підприємство склала 1382782грн., що на 5% більше ніж в попередньому році, а за 2013 рік ця сума складала 1455560грн. Таке різке збільшення відсотків на податки зумовило підвищення цін на сільськогосподарську продукцію, що вирощує ТОВ “Фастівка”, а як наслідок зменшення попиту на ці товари.

Під час дослідження сучасної податкової системи було виявлено низку невирішених проблем у її формуванні:

- Значна складність та суперечливість податкової системи;
- Фіскальна спрямованість податкової системи і недостатня орієнтація регулюючої функції на стале економічне зростання підприємств;
- Непрозорість податкового регулювання;
- Корумпованість і каральний зміст податкових відносин.

Забезпечити достатній розвиток підприємництва в Україні, потрібно провести реформування податкової системи шляхом:

- формування нового інституційного середовища оподаткування, сприятливого для реалізації принципу рівності всіх платників перед законом;
- забезпечення більш рівномірного розподілу податкового тягара між платниками податків;

- підвищення регулюючого потенціалу податкової системи на основі запровадження інноваційно-інвестиційних преференцій.

- демократизація податкової служби України, а саме зміна ідеології її функціонування у роботі з платниками та міжнародними партнерами.

УДК 005.412

ЗАБАРНА Т.М., студентка 3 курсу
Науковий керівник – **ВАКУЛІК В.В.**, викладач
Маслівський аграрний технікум БНАУ
tanya.zabarna@mail.ru

ОСОБЛИВОСТІ ОПОДАТКУВАННЯ СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКИХ ПІДПРИЄМСТВ В УМОВАХ ПОДАТКОВИХ ЗМІН

На сьогодні особливе значення для успішного розвитку України має розвиток сільського господарства. Воно входить до складу народногосподарського комплексу, що дозволяє забезпечити підтримку життєдіяльності суспільства. Сільське господарство підвищує ефективність національного господарства за рахунок забезпечення зайнятості сільського населення. Враховуючи сезонність та велику ризиковість діяльності сільськогосподарських товаровиробників, оподаткування підприємств агропромислового комплексу завжди було одним із особливих видів податкових взаємовідносин.

В умовах податкових змін можна стверджувати, що у 2010-2012 роках переважна більшість сільськогосподарських підприємств була прибутковою незалежно від розмірів та специфіки їх діяльності. Фінансовий результат до оподаткування становив 26992,7 млн.грн., що на 105,6 млн.грн. більше, ніж у 2011 році. А питома вага підприємств, які отримали прибуток в 2012 році складає 78,3%, що на 8,8% більше, ніж в 2010 році.

На нашу думку, однією з основних причин таких позитивних змін у аграрному секторі є надана можливість підприємствам самостійно обирати режим оподаткування і планувати свої витрати. Відповідно до Податкового кодексу України оподаткування підприємств сільського господарства на сьогодні може здійснюватися двома способами: загальна система оподаткування та спеціальний податковий режим. Суб'єкт підприємницької діяльності самостійно обирає систему оподаткування, за якою буде працювати.

Відповідно до Податкового кодексу України сільськогосподарські підприємства, що обрали для себе спеціальний податковий режим є платниками наступних податків і зборів: фіксований сільськогосподарський податок, податок на доданку вартість, податок на доходи фізичних осіб, а

також екологічний податок. Крім того, вони можуть сплачувати плату за користування надрами, збір за першу реєстрацію транспортних засобів, а також плату за землю, що використовуються не для ведення сільськогосподарського виробництва.

Отже, фіксований сільськогосподарський податок дозволяє знизити податкове навантаження на платника; збільшити рівень сплати податку; спростити механізм нарахування, обліку і сплати податку; оптимізувати строки сплати податку, враховуючи сезонність діяльності сільськогосподарських підприємств; стабілізувати податкову базу.

УДК 657.221

КАЛУГІНА К.А., студентка 6 курсу

Науковий керівник – **КСЬОНЖИК І.В.**, канд. екон. наук

Миколаївський національний аграрний університет

irina_ kovalenko@meta.ua

СИСТЕМНИЙ ПІДХІД ЯК БАЗИС ОРГАНІЗАЦІЇ ОБЛІКУ В СІЛЬСЬКОГОСПОДАРЬКИХ ОБСЛУГОВУЮЧИХ КООПЕРАТИВАХ

Економічні принципи функціонування сільськогосподарського обслуговуючого кооперативу, як суб'єкта підприємництва, відрізняються від принципів діяльності інших підприємств аграрного сектора тим, що метою їх діяльності є не отримання прибутку, а мінімізація витрат і збільшення доходів його членів. За допомогою кооперативів розширюються можливості товаровиробників в доступі до матеріально-технічних ресурсів і виробничих послуг, стабільних ефективних каналів реалізації своєї продукції.

Науково обґрунтована побудова облікового процесу та, при якій найбільш раціонально відбувається збір, реєстрація, передача, зберігання, пошук і обробка бухгалтерської інформації для контролю, аналізу і оперативного прийняття управлінських рішень. Необхідність врахування великої кількості чинників, що впливають на ефективність облікового процесу, потребує застосування системного підходу до його організації. Такий підхід дає можливість, з одного боку, розглядати бухгалтерський облік як цілісну систему, а з іншого – визначати його складові частини та взаємозв'язки між ними.

Особлива увага при постановці обліку в обслуговуючих кооперативах має бути приділена обліку взаємовідносин з членами кооперативу. Методичні вказівки по веденню бухгалтерського обліку в цій частині потребують вдосконалення.

Застосування системного підходу обґрунтовує бухгалтерський облік як складне поєднання трьох рівнів організації: методологічного, технологічного та організаційно-структурного.

На підставі цього з'являється можливість уточнити поняття “організація облікового процесу в сільськогосподарському обслуговуючому кооперативі” як сукупність дій облікових працівників, внаслідок яких забезпечується узгодженість та взаємодія методологічних (предмет і об'єкти, функції і завдання, елементи методу, прийоми та засоби обліку), технологічних (жива праця, предмети та засоби праці) та організаційно-структурних (форма обліку та структура облікової служби) елементів облікової системи для вирішення поставлених перед обліком завдань.

УДК 658.14/.17:006.06/.3

ДЕМКІВСЬКА О.П., студентка II курсу

Науковий керівник – **КАЛЕНСЬКА А.В.**, викладач економічних дисциплін

Технолого - економічний коледж Білоцерківського національного аграрного університету

ДО ПИТАННЯ ПРО ВПРОВАДЖЕННЯ МІЖНАРОДНИХ СТАНДАРТІВ ФІНАНСОВОЇ ЗВІТНОСТІ В УКРАЇНІ

Однією з актуальних проблем теперішнього часу є організація впровадження МСФЗ. Стратегія реформування системи бухгалтерського обліку, яка існує в Україні, передбачає застосування МСФЗ – це характерно для більшості країн з розвинутою інфраструктурою ринкових відносин.

МСФЗ – набір документів (стандартів і інтерпретацій), що регламентують правила складання фінансової звітності, необхідної зовнішнім користувачам для прийняття ними економічних рішень відносно підприємства.

Впровадження цих стандартів є необхідною умовою активного розвитку країни та її співпраці із зарубіжними країнами з розвинутою економікою.

Ідея використання міжнародних стандартів для нашої країни не нова: лідери ринку, а також компанії, які працюють із зовнішніми інвесторами, виходять на іноземні біржі або просто цінують свою ділову репутацію, вже досить давно складають звітність відповідно до міжнародних стандартів. Міністерство фінансів регулярно вносить зміни в Національні стандарти, наближаючи їх до міжнародних, та скорочуючи розрив між вітчизняною системою обліку та загальноприйнятою світовою практикою, тому комплексне впровадження МСФЗ в Україні – лише питання часу.

Метою введення даних стандартів є забезпечення достовірності звітів суб'єктів господарської діяльності різних країн світу для міжнародних інвесторів. Стандарти мають певну гнучкість, що дозволяє враховувати особливості національних економік – вони містять не чітко прописані форми і правила, а лише загальні принципи і підходи до відображення операцій і

розкриття інформації. При цьому стандарти постійно доопрацьовуються і доповнюються, виходячи зі зміни ситуації на світових ринках.

Вивченню впливу явищ глобалізації на процеси стандартизації обліку присвячені роботи вітчизняних вчених Ф.Ф. Бутинця, С. Ф. Голова, Г.Г. Кірейцева, Н.М. Малюги, В.Ф. Палія, О.М. Петрука, М.С. Пушкаря, В.М. Пархоменка та інші.

За кордоном вивченню цих питань присвячені роботи Д. Уїтні, Е. Дженкінса, Є. Річарда, Д. Баррі, Б. Лева, С.А. Діпіази та Р.Д. Екклза.

Для успішного впровадження МСФЗ, необхідно в першу чергу реалізувати наступні, важливі заходи:

- Призначити відповідальних за адаптацію і впровадження стандартів.
- Визначити перелік суб'єктів, які зобов'язані надавати звітність за МСФЗ.
- Спланувати заходи по навчанню кадрів.

УДК: 657.371/.922

РЕМІННА С.П., студентка 5 курсу

Науковий керівник – **ТОМІЛОВА Н.О.**, канд. екон. наук

Білоцерківський національний аграрний університет

УПРАВЛІННЯ ВИТРАТАМИ ВІД ЗВИЧАЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ У СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКИХ ПІДПРИЄМСТВАХ ОБЛІКОВО-АНАЛІТИЧНИЙ АСПЕКТ

Актуальність теми. На сучасному етапі розвитку ринкових відносин основною метою діяльності суб'єктів господарювання є отримання прибутку. В свою чергу це зумовлює витрачання різних ресурсів, тобто витрат. Витрати супроводжують діяльність підприємства на усіх стадіях його життєдіяльності від моменту створення, і відіграють значну роль у його функціонуванні, адже вони визначають рівень виробництва, обсяг прибутку, є важелем у процесі ціноутворення та методом конкурентної боротьби. На сьогодні для багатьох підприємств України типова низка проблем у системі управління витратами, серед яких високий рівень конкуренції, незабезпеченість розподілу відповідальності за результати управління витратами, відсутність мотивації контролю витрат, недосконалість інформаційної системи для здійснення окремих елементів витрат, відсутність регламентації щодо контролю витрат.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Дослідженню питань щодо суті обліково-аналітичної системи підприємства присвятили свої праці такі сучасні вчені, як Я. М. Баренгольц, М. Т. Білуха, Ф. Ф. Бутинець, О. Д. Гудзинський, М. Я. Дем'яненко, Т. Г. Камінська, Г. Г. Кірейцев, Т. М. Пахомова, Л. О. Сухарьова та інші. Поряд із цим, залишається актуальним розгляд питання стосовно структури обліково-аналітичної системи сільськогосподарських підприємств як цілісної інформаційної системи

управління витратами.

За мету дослідження поставлено аналіз і вивчення питань щодо суті обліково-аналітичної системи підприємства, функцій та визначення її структури.

Виклад основного матеріалу. Сутність системи управління витратами полягає у визначенні величини собівартості продукції, рівня виробничих затрат та на цій основі пошуку шляхів їх зниження. Також процес управління витратами має на меті виявити, як саме сформувалася собівартість, які чинники мали на неї позитивний, а які – негативний вплив. Управління витратами має бути направлено на прогнозування можливої величини витрат, максимально точно передбачення їх рівня та поточне оперативне втручання у діяльність підприємства в разі виявлення відхилень від наперед визначеного бажаного стану.

Витрати підприємства є складним об'єктом, на який впливають різноманітні зовнішні та внутрішні чинники. Тому для отримання стабільного доходу і прийняттого рівня прибутку необхідно управляти витратами системно. Системно-орієнтоване управління витратами розглядає об'єкт витрат як частку цілого і дає змогу глибше дослідити його та детально визначити причинно-наслідкові зв'язки між елементами об'єкта.

Система управління витратами має функціональний та організаційний аспекти. Вона включає такі організаційні підсистеми: пошук і виявлення чинників економії ресурсів; нормування витрат ресурсів; планування витрат за їхніми видами; облік та аналіз витрат; стимулювання економії ресурсів і зниження витрат. Такими підсистемами керують відповідні структурні одиниці підприємства залежно від його розміру (відділи, бюро, окремі виконавці). Розрахунок витрат є вагомим частиною облікової роботи на підприємстві, оскільки в його рамках запланованої діяльності підприємства повинні враховуватися причини, які вплинуть на кінцевий результат, а також на прийняття управлінських рішень. Рівень витрат на виробництво, комплексна характеристика міри використання всіх ресурсів підприємства, рівень техніки, технології й організації виробництва в цілому відображає собівартість продукції. Чим інтенсивніше підприємство використовує виробничі ресурси, чим ефективніші її технічні засоби, технологія, організація виробництва, чим вища продуктивність праці, тим нижча собівартість продукції.

Висновки та перспективи подальших досліджень. Отже, управління витратами – це вміння економити ресурси і максимізувати віддачу від них. Удосконалення системи управління витратами націлене на постійний пошук і виявлення резервів економії ресурсів, нормування їх витрат, планування, облік та аналіз витрат за їх видами, стимулювання ресурсозбереження і зниження витрат з метою підвищення ефективності фінансово-господарської діяльності підприємства. Тому подальший розвиток ринкових відносин робить неможливим та неперспективним існування підприємства на ринку без акцентування на пряму стратегії на тотальному управлінні витратами. Для вирішення проблеми управління витратами на підприємствах необхідно

створювати та впроваджувати таку систему управління ефективністю виробництва, яка б мінімізувала всі види витрат на виробництво в кожній одиниці продукції, робіт, послуг. І щоб відношення всіх видів витрат на виробництво до кінцевих результатів виробництва було б тільки в напрямку зменшення. Тобто аналізувати потрібно кожен статтю витрат на виробництво тієї чи іншої продукції (роботи, послуги). І намагатися, щоб у результаті кваліфікованого управління кожна з них наближалась до мінімуму. Мінімізація матеріальних витрат призведе до значного зменшення собівартості.

УДК: 005. 95: 334. 78 (520)

КРАВЧУК В.А., студентка 3 курсу
Науковий керівник – **ВИХОР М.В.**, канд. екон. наук
Білоцерківський національний аграрний університет

МЕТОДИ УПРАВЛІННЯ ПЕРСОНАЛОМ В ЯПОНСЬКИХ КОРПОРАЦІЯХ

Японія – особлива країна, яка перша в світі стала розвивати менеджмент з «людським обличчям», залучаючи всіх працівників до діяльності фірми, до виготовлення якісної продукції.

В бідній природними ресурсами країні традиційно використовується принцип «Наше багатство – людські ресурси». Ціль, яку перед собою ставить японський керівник – це підвищення ефективності роботи підприємства за рахунок підвищення ефективності роботи працівників.

Японська модель передбачає початкове вивчення сильних і слабких сторін особистості працівника і підбір для нього відповідного робочого місця (система «працівник — посада»).

Японські методи управління ґрунтуються на філософії «ми усі одна родина», тому найважливіше завдання сучасних менеджерів установити нормальні стосунки з робітниками, сформулювати розуміння того, що робітники і менеджери одна родина.

Важливою складовою управління персоналом в японських корпораціях є система довічного найму, при якому просування по службі залежить лише від віку та стажу. Люди, які змінюють місце роботи, втрачають у відношенні оплати праці, пільги, пенсії та їх розглядають як людей другого сорту.

Своєрідний порядок ротатії забезпечує різноманітний досвід і широку кваліфікацію кадрів. Структура заробітної плати в японських корпораціях складається з трьох основних елементів : базова ставка, надбавка, спеціальні виплати на соціальні потреби.

«Рінгісей» - багаторазове узгодження підготовлюваного рішення на декількох рівнях керування, починаючи з рядових співробітників і закінчуючи вищим керівництвом, що затверджує рішення, яке пройшло всі

стадії узгодження.

Специфічний підхід у японському менеджменті, що враховує психологію людини і їх соціальний статус, дозволив домогтися надзвичайних успіхів у розвиток економіки країни.

Досвід управління персоналом японських корпорацій може бути використані і на українських підприємствах, проте кожний з них вимагає специфічної попередньої підготовки, як людини, так і зовнішнього середовища, в якому вона працює.

УДК: 005. 336. 3: 658. 6

БРУДНА К.В., студентка 4 курсу
Науковий керівник – **ВИХОР М.В.**, канд. екон. наук
Білоцерківський національний аграрний університет

ФОРМУВАННЯ СУЧАСНИХ СИСТЕМ ЯКОСТІ У ПІДПРИЄМСТВАХ УКРАЇНИ

Якість продукції (послуг) – це сукупність властивостей і характеристик продукції (послуги), здатних задовольняти певні потреби споживачів відносно їх призначення.

Вона є основою для функціонування ефективних і конкурентоспроможних підприємств, які у свою чергу формують ефективну і конкурентоспроможну економіку, що визначає якість життя населення.

У практичній діяльності підприємств висока якість продукції забезпечується через впровадження відповідної системи якості.

За визначенням Міжнародної організації зі стандартизації (ISO) система якості – це сукупність організаційної структури, методик, процесів і ресурсів, необхідних для здійснення загального управління якістю.

Стосовно якості об'єкта, якщо над ним є такий елемент промислової діяльності і виробничого процесу, як, наприклад, продукція, то в міжнародних стандартах використовується термін управління якістю.

Нині в Україні за галузями економіки щодо наявності сертифікованих систем управління якістю згідно зі стандартом ДСТУ ISO 9001 лідирує харчова промисловість та виробництво тютюну – 16,24% від загальної кількості сертифікованих систем. Серед лідерів за наявністю сертифікованих систем управління якістю – Київська, Харківська, Дніпропетровська, Донецька, Одеська та Полтавська області. В Європі Україна посідає 25 місце, а у світі за кількістю сертифікованих систем управління якістю посідає 51 місце.

Найзначнішим досягненням у сфері забезпечення високого рівня якості і конкурентоспроможності продукції за останні роки стало запровадження на підприємствах системи комплексного (тотального) управління якістю Total Quality Management (TQM).

TQM заснована на міжнародних стандартах в галузі управління якістю серії ISO 9000, ISO 14000, ISO 10000 та ін. (усі перераховані стандарти прийняті як державні стандарти України).

Основні положення концепції TQM можна висловити наступними тезами: визначальна роль менеджменту у заходах з реформування/реструктуризації підприємств на основі принципів TQM; основна увага – клієнтам; стратегічне планування; залучення усіх співробітників; якість постачальників.

Не зважаючи на те, що впровадження системи TQM вимагає значних витрат часу і коштів її основними перевагами є: прагнення до 0 дефектів, більш висока продуктивність, підвищення морального тону колективу, зменшення витрат та зростання довіри замовника.

УДК: 658. 8: 005. 21

ДЖУНЬ А.О., студентка 4 курсу

Науковий керівник – **ВИХОР М.В.**, канд. екон. наук

Білоцерківський національний аграрний університет

МЕТОДИЧНІ АСПЕКТИ ФОРМУВАННЯ ЗБУТОВОЇ ПОЛІТИКИ В СИСТЕМІ МАРКЕТИНГОВОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ПІДПРИЄМСТВ

Менеджери нової формації, що працюють у складних динамічних умовах розвитку ринкових відносин усвідомлюють значущість маркетингової поведінки у сфері збуту, яка дозволить підприємствам досягти високої ефективності у довгостроковій перспективі.

Поняття «збут», можна розглядати в широкому і вузькому розумінні. Таким чином збут широкому розумінні – це процес організації транспортування, складування, підтримки запасів, доробки, просування до оптових і роздрібних торговельних ланок, передпродажної підготовки, пікування і реалізації товарів з метою задоволення потреб покупців і отримання на цій основі прибутку.

Збут у вузькому розумінні (продаж, реалізація) – це процес безпосереднього спілкування продавця і покупця, спрямований на утримання прибутку, а також такий, що вимагає знань, навичок і наявності певного рівня торговельної компетенції.

Поряд з вище перерахованими поняттями існує необхідність розгляду й таких, як «збутова діяльність» і «збутова політика». Збутова діяльність – персоніфікований, безпосередній і двохсторонній процес здійснення контактів і переконання з метою досягнення визначених результатів, і насамперед збільшення продажу продукції на визначеному сегменті ринку.

Під збутовою політикою – слід розуміти обрану керівництвом сукупність збутових стратегій маркетингу і комплекс рішень і дій щодо

формування асортименту, ціноутворення; формування попиту і стимулювання збуту; укладання договорів щодо продажу товарів; товароруху: транспортування, інкасації дебіторської заборгованості: організаційних, матер'ялотехнічних і інших аспектів збуту.

Розробка збутової політики передбачає придбання таких маркетингових рішень:

1. Розробка системи цілей у сфері збуту.
2. Вибір цільового ринку.
3. Вибір системи розподілу .
4. Розробка стратегій збуту.
5. Визначення місця, часу і способу виходу на ринок.
6. Розробка заходів СТИЗ і визначення переліку додаткових послуг.

Отже, у сучасних умовах ринкової економіки далекоглядність, спрямованість на перспективу, прогресивність мислення керівництва стають одними з найважливіших факторів стратегічного успіху підприємств за рахунок професійного управління збутовою політикою.

УДК: 631. 115. 13

КОСТЕНКО К.П., студентка 4 курсу
Науковий керівник – **ВИХОР М.В.**, канд. екон. наук
Білоцерківський національний аграрний університет

ОСОБЛИВОСТІ ФУНКЦІОНУВАННЯ ТОВАРИСТВ З ОБМЕЖЕНОЮ ВІДПОВІДАЛЬНОСТІ В АГРАРНОМУ СЕКТОРІ ЕКОНОМІКИ

У сільському господарстві значну частину всіх сільськогосподарських підприємств становлять товариства з обмеженою відповідальністю.

Сільськогосподарські товариства з обмеженою відповідальністю є суб'єктами господарювання, які здійснюють виробництво, переробку та реалізацію сільськогосподарської продукції, виконання робіт і надання послуг.

Державна реєстрація сільськогосподарських товариств провадиться у виконавчому комітеті міської, районної у місті ради або в районній державній адміністрації за місцезнаходженням або місцем проживання засновника (засновників) даного товариства в порядку, встановленому Законом України «Про державну реєстрацію юридичних та фізичних осіб — підприємців».

Порядок і строки державної реєстрації сільськогосподарського товариства з обмеженою відповідальністю, встановлені Законом України "Про державну реєстрацію юридичних та фізичних осіб — підприємців". З дня її здійснення сільськогосподарське товариство з обмеженою відповідальністю набуває статусу юридичної особи.

У товаристві з обмеженою відповідальністю створюється статутний фонд, розмір якого повинен становити не менше суми, еквівалентної 100 мінімальним заробітним платам, виходячи із ставки мінімальної заробітної плати, діючої на момент створення товариства з обмеженою відповідальністю. До моменту реєстрації товариства з обмеженою відповідальністю кожен з учасників зобов'язаний внести не менше 30 відсотків вказаного в установчих документах вкладу, що підтверджується.

У 2013 році в Україні було зареєстровано понад 50 тис. (50 256) суб'єктів великого та середнього бізнесу (юридичних осіб). Це майже на 7 % більше, ніж у 2012р. (47 036).

При цьому найчастіше реєстрували товариства з обмеженою відповідальністю (ТОВ). Їх за весь 2012 рік було зареєстровано понад 33,8 тис. або на 14,5% більше, ніж у 2013р. (у 2012 р. в Україні було зареєстровано понад 29,5 тис. ТОВ), повідомляє прес-служба Укрдержреєстру.

Такого поширення сільськогосподарських ТОВ набули завдяки очевидним перевагам даної організаційно-правової форми підприємств, до яких можна віднести: простоту створення, відсутність суттєвих обмежень щодо розміру статутного капіталу, мінімізацію економічних ризиків для учасників, спрощену систему управління і т.д. Це дає можливість ТОВ забезпечити належний рівень гнучкості і адаптивності у складному ринковому середовищі.

УДК: 005. 95/. 96

ВАРОВА К.В., студентка 3 курсу

Науковий керівник – **ВИХОР М.В.**, канд. екон. наук

Білоцерківський національний аграрний університет

СОЦІАЛЬНО-ПСИХОЛОГІЧНІ АСПЕКТИ ФОРМУВАННЯ КАДРОВОГО ПОТЕНЦІАЛУ ПІДПРИЄМСТВА

Формуванням кадрового потенціалу сучасного підприємства передбачає створення реального потенціалу живої праці, знань і навиків, що охоплює безпосередньо все підприємство, трудовий колектив і кожного індивіда. Використання кадрового потенціалу є реалізацією трудових і кваліфікаційних здібностей і навиків працівника, трудового колективу і суспільства в цілому. В умовах ринку, раціональне використання кадрового потенціалу полягає в повнішому виявленні і реалізації здібностей кожного працівника підприємства, наданні праці характеру творчості, підвищенні професійно - кваліфікаційного рівня працівників за рахунок стимулювання і оцінки внеску кожного працівника в кінцевий результат.

В сучасних умовах формування кадрового потенціалу як вирішальної передумови соціально-економічної стабілізації та його ефективно

використання стає основою продуктивності національної економіки. Серед важливих причин, що обумовили ускладнення відтворювальних чинників стану сучасного кадрового потенціалу підприємств України і негативно вплинули на структуру зайнятості та якість робочої сили, слід відзначити недоліки структурної перебудови економіки країни.

Важливою особливістю сучасних економічних процесів є те, що підприємства майже втратили контроль за станом розвитку свого кадрового потенціалу та процесами його формування й використання. Так, падіння обсягів виробництва, криза неплатежів, затримки у виплаті заробітної плати та її низький рівень обумовлюють погіршення професійно-кваліфікаційного рівня працівників, їхнього морального, мотиваційного й творчого потенціалів, що, в свою чергу, заважає проведенню реструктуризації виробництва, впровадженню новітніх технологій та виробництву конкурентоспроможної продукції.

Розвиток кадрового потенціалу підприємств в Україні за умов її поступової інтеграції до світового співтовариства та загальна подальша тенденція до зближення соціально-економічних систем різних країн не лише дають змогу поліпшити конкурентоспроможні позиції на вітчизняному і світовому ринках товарів та послуг, а є невід'ємною умовою його існування та реалізації кожним громадянином держави своїх прав на працю та гідне життя.

УДК: 005. 51 / 52

ГЛУШКО І.В., студентка 4 курсу
Науковий керівник – **ВИХОР М.В.**, канд. екон. наук
Білоцерківський національний аграрний університет

ОСОБЛИВОСТІ ЗАСТОСУВАННЯ ЕКОНОМІЧНИХ МЕТОДІВ УПРАВЛІННЯ У СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКИХ ПІДПРИЄМСТВАХ

Економічні методи управління — це сукупність засобів та інструментів, які цілеспрямовано впливають на створення умов для функціонування й розвитку підприємництва. Важелі економічного механізму відповідають соціально-економічній природі підприємства і є одним із факторів розвитку виробництва та обміну на ринковій основі. У зв'язку з цим особливого значення набуває вивчення того нового, що внесено практикою у зміст комерційного розрахунку як важливого методу господарювання.

До економічних методів належать планування господарської діяльності, комплексні цільові програми, бізнес-планування в управлінні організацією, комерційний розрахунок, система внутрішніх економічних регуляторів, застосовувані у підприємствах форми і системи оплати праці.

Планування господарської діяльності сільськогосподарських

підприємств посідає провідне місце серед економічних методів, оскільки спрямоване на розроблення стратегії й тактики управлінської та виробничої діяльності з метою досягнення цілей менеджменту і виконання розроблених планів.

Для того, щоб економічні методи управління були дієвими, слід забезпечити відповідну реакцію підприємства та його економічних важелів на економічні інтереси об'єкта управління. Без цього втрачає сенс розширення прав структурних підрозділів і самофінансування підприємства. В свою чергу, розширення самостійності веде до більшої свободи колективів щодо господарської діяльності та застосуванні економічних методів управління. В умовах обґрунтованої самостійності є доцільним реальний перехід до економічних методів менеджменту при якому колектив розпоряджається матеріальними фондами, отриманим доходом (прибутком), зарплатою й реалізує свої економічні інтереси. Економічні методи сприяють виявленню нових можливостей і резервів виробництва, що особливо є важливим у період становлення ринкових відносин.

Удосконалення економічних методів управління тісно пов'язане із удосконаленням системи нормативів, що є особливо важливим, оскільки економічні методи є основною економічною складовою механізму управління й водночас виступають базою реалізації організаційно-адміністративних методів.

УДК 614.8.664.64.016(477.41)

ПОЛЯКОВА І.О., студентка III курсу

Науковий керівник – **ГНЄДІЧ В.І.**, викладач економічних дисциплін

Технологіко-економічний коледж Білоцерківського національного аграрного університету

БЕЗПЕЧНІСТЬ ТА ЯКІСТЬ ХЛІБОБУЛОЧНИХ ВИРОБІВ ПІДПРИЄМСТВ ХЛІБОПЕКАРСЬКОЇ ГАЛУЗІ КИЇВСЬКОГО РЕГІОНУ

Хлібобулочні вироби мають значну перевагу перед іншими продуктами у споживчому кошику. Хліб є головним компонентом харчування і важливим соціальним продуктом; населення України - споконвічний хліборобський народ.

На Білоцерківському хлібокомбінаті – дочірньому підприємстві ПАТ «Київхліб» дбайливо ставляться до традицій і зберігають класичні схеми хлібопечення: у приготуванні українського хліба використовується натуральна молочна - кисла закваска. Цей процес довготривалий і вимагає підтримки певних умов температури та часу. У цьому закладена суть традиційної технології: завдяки багатогодинному процесу приготування в тісті накопичуються смакові й ароматичні речовини, хліб виходить смачний

і корисний. Відчуваючи соціальну відповідальність за свій продукт, місцевий хлібокомбінат зберігає традиційну технологію виробництва хліба і не використовує харчові добавки. Хліб подається до столу більшості людей, він повинен бути кращим.

Декілька років тому у с. Крушинка Васильківського району введено в експлуатацію Київський обласний хлібопекарський комплекс з проектною потужністю 250 т продукції на добу під брендом «Кулиничі». Ассортимент готової продукції дуже широкий – від хліба різних видів до кондитерських виробів та заморожених продуктів.

В торгівельній мережі міста на прилавках вже з'явилася продукція даного підприємства. За зовнішнім виглядом – звичайні батон і хліб «Український», але споживачі звернули увагу на різницю в якості хлібобулочних виробів.

В процесі вивчення споживчого попиту на хлібобулочні вироби даних виробників товаровознавці супермаркетів звернули увагу на ряд нарікань покупців на нову продукцію торгової марки «Кулиничі»: - батон не ріжеться, а кришеться, він позбавлений природнього смаку, не пропечений. Ознайомившись із маркуванням, поданому на упаковці, у складі одного з батонів виявлено поліпшувач борошна, в іншому маргарин. Солідні виробники не використовують такі інгредієнти у рецептурі.

Багато виробників виготовляють хлібобулочні вироби за прискореними технологіями, хліб – легкий, пористий – це робота ферментних препаратів, емульгаторів, регуляторів кислотності та збільшеної дози дріжджів.

Оцінка смаку хлібобулочних виробів є особистою справою кожного споживача, але склад продукту – це факт, з яким складно сперечатися.

УДК: 339.137.2:637.1

ПЕТРИЧЕНКО С.О., студентка 5 курсу
Науковий керівник – **ГУБЕНКО В. І.**, д-р екон. наук
Білоцерківський національний аграрний університет

КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНІСТЬ МОЛОКОПЕРЕРОБНИХ ПІДПРИЄМСТВ

На сьогоднішній день проблема підвищення конкурентоспроможності – дуже актуальна для молокопереробних підприємств України. В процесі реформування економіки України здійснено глибокі соціально – економічні перетворення, які спрямовані на перехід аграрного сектора економіки на ринкові засади, розвиток конкурентоспроможних галузей, які б сприяли підвищенню рівня продовольчої безпеки держави, успішній інтеграції у систему світового сільського господарства. В ринкових умовах господарювання гостро постала проблема перед товаровиробниками не лише уміти виробити товар, а й налагодити ефективний менеджмент та маркетинг

виробленої продукції, щоб вигідно її реалізувати по ефективних збутових каналах з метою отримання необхідного прибутку і задоволення потреб споживачів.

Протягом 2010 – 2012 рр. сукупні обсяги експорту по товарній категорії "04 – молоко та молочні продукти, яйця птиці, натуральний мед" зросли з 4764,4 млн. дол. США до 703,8 млн. дол. США, або на 47,7 %. Першість у товарній структурі експорту молокопродуктів з України займають сири (48 % у 2011 р.). Абсолютним лідером серед країн – імпортерів українських сирів є Росія, частка якої становить 85,7 %.

Сьогодні на українському ринку представлено десятки найменувань та сортів сиру та чимало їх виробників. ПрАТ "Пирятинський сирзавод" є одним з найбільших сироробних підприємств, продукція якого відома під торговою маркою "Пирятинь". Приватне акціонерне товариство "Пирятинський сирзавод" є юридичною особою, здійснює діяльність передбачену статутом. Розташоване в м. Пирятин, вул. Сумська 1, Полтавської області, на перетині низки автодоріг, зокрема і " Київ – Харків ", що є важливим у здійсненні діяльності підприємства. Відстань від міста до обласного центру становить 183 км, до м. Київ – 155 км. ПрАТ "Пирятинський сирзавод" входить до складу Холдингу "Молочний Альянс" (Київ, Україна). Провівши аналіз роботи підприємства, можна сказати, що в структурі товарної продукції тверді сири займають найбільше місце 52, 5%, за період, що аналізується, суттєвих коливань обсягів товарної продукції не відбулося. Рівень рентабельності підприємства в 2010 р. становив 17, 02 %, а в 2012 р. 23, 79 %, тобто збільшився на 6, 77 %. Фондовіддача становить 9,4 тис. грн., а фондоозброєність 86, 57 тис. грн., це свідчить про фінансову стійкість підприємства, збільшення рівня прибутковості, за рахунок зменшення собівартості, та стійку конкурентоспроможність.

Посилення конкурентних відносин в сучасній системі господарювання стане каталізатором створення ефективних ринкових механізмів, роль яких зводиться до формування конкурентних переваг певної продукції тієї чи іншої галузі, молочної галузі зокрема, в національній економіці.

УДК 637.05:347.71:637.1(477)

МАЗУР Н.А., студентка III курсу

Науковий керівник – **ГНЄДІЧ В.І.**, викладач економічних дисциплін
Технологічно-економічний коледж Білоцерківського національного аграрного університету

**ДО ПИТАНЬ ЯКОСТІ ТА КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНОСТІ
ПРОДУКЦІЇ, ЯК ВАЖЛИВИХ СКЛАДОВИХ ЕФЕКТИВНОСТІ
КОМЕРЦІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ТОВ «БІЛОЦЕРКІВСЬКИЙ
МОЛОЧНИЙ КОМБІНАТ»**

Білоцерківський молочний комбінат – одне із провідних гравців молочного ринку України, посідає 8 місце серед виробників продукції з незбираного молока; підприємство-новатор, яке у 2008 році першим в історії незалежності України налагодило випуск молочних продуктів у скляній тарі під торгівельною маркою «Premialle». Скло ідеально зберігає усі споживчі властивості молока і є безпечним та якісним пакуванням. Комбінат опанував випуск якісних молочних продуктів у більш економічному ПЕТ- пакуванні під торгівельною маркою «Біла лінія».

Більше 5 років підприємство працює над асортиментом, постійно розширюючи його, - від 54 найменування продукції, серед якої молоко, кефір, сметана, йогурти, унікальні для українського виробника м'які розсільні сири «Фета» та «Бринза», а також «Зернистий сир з вершками», до більш 110 найменувань якісної молочної продукції білоцерківського виробника. Серед останніх новинок – серія термостатної продукції ТМ «Premialle» у скляних баночках. Особливість цього способу виробництва молочної продукції полягає в тому, що сквашування відбувається безпосередньо у самих ємностях. Завдяки цьому термостатні кефір, сметана, йогурт «Premialle» мають не тільки насичений смак та однорідну густу консистенцію, але й неперевершений аромат. Ще однією новинкою п'ятирічного ювілейного сезону стала серія йогуртів «Maxi Fruit», які вирізняються з-поміж конкурентів надзвичайно високим вмістом фруктово-ягідного пюре, що складає у нових йогуртах 30%. Запорукою ефективної комерційної діяльності підприємства є висока якість і конкурентоспроможність готової продукції. На БМК впроваджена нова безконтактна технологія виробництва яка забезпечує високий ступінь чистоти харчового виробництва. Для підтримки і підвищення високої якості продукції на комбінаті розроблено і впроваджено «Політику у сфері якості та безпечності». ТОВ БМК є прикладом прозорого бізнесу, одним із найбільших платників податків білоцерківського району; зокрема за підсумками 2013 року до бюджетів усіх рівнів було сплачено 22,2 млн. гривень.

ТОВ БМК виступає партнером всеукраїнського проекту «Я люблю молоко», метою якого є популяризація молочної продукції в Україні. В рамках проекту споживачі мають можливість відвідати це найсучасніше молочне виробництво та переконалися в якості молочної продукції, якій можна безумовно довіряти.

УДК 619:611

КУЦЕНКО Д.І., студент 3 курсу

Науковий керівник – **МАКАРЕНКО Ю.М.**, викладач вищої категорії
Маслівський аграрний технікум ім. П.Х.Гаркавого Білоцерківського
НАУ

kutsenko_dmitro@mail.ru

ВПРОВАДЖЕННЯ СИСТЕМИ ЕКОНОМІЧНОГО МЕНЕДЖМЕНТУ, ЯК НОВИЙ ЕФЕКТИВНИЙ МЕТОД УПРАВЛІННЯ ВИРОБНИЦТВОМ

В умовах реструктуризації та зміни форм власності використання ринкових механізмів екологічного управління є особливо актуальним, оскільки моделі організації та управління природокористуванням та охороною природного середовища, що діють в Україні, не забезпечують узгодженості економічних і природоохоронних цілей у масштабах країни і, відповідно, реалізацію оптимальних екологічнобезпечних управлінських рішень. У зв'язку з цим назріла необхідність у розробці та впровадженні нових систем екологічного управління. Як показує досвід передових країн світу, однією з таких систем в умовах ринкових трансформацій визнано систему екологічного менеджменту.

Можна виділити такі основні ознаки екологічного менеджменту:

1) він є складовою загальної системи екологічного управління; 2) він є системою ринкового управління; 3) його дія обмежується на територіальному ієрархічному рівні в рамках регіону, корпорації, підприємства у сферах з ринковими відносинами, насамперед, виробничій.

Як показали дослідження діяльності підприємств Миронівського району, в умовах сучасного виробництва та ринкової економіки для досягнення необхідних темпів економічного розвитку, зростання обсягів виробництва, одержання прибутку в умовах жорстокої конкурентної боротьби на зовнішніх та внутрішніх ринках, підприємства змушені проводити модернізацію виробництва, що, у свою чергу, викликає погрозу понадлімітного забруднення довкілля. У зв'язку з цим, екологічний менеджмент з його інструментами управління довкіллям має стати мистецтвом прийняття ефективних управлінських рішень з метою поліпшення природоохоронної діяльності підприємства, запобігання погрози для довкілля на шляху вирішення його стратегічних завдань.

Ініціаторами впровадження екологічного менеджменту зазвичай виступають самі підприємці. З розвитком екологічної діяльності фірми виграє суспільство в цілому.

Екологічна політика має стати рушійною силою розвитку та поліпшення екологічного менеджменту в організації, яка націлена на поліпшення екологічних показників діяльності організації. Тому екологічна політика повинна відображати відданість вищого керівництва, його

зобов'язання стосовно законодавчих, нормативно-технічних та інших вимог, а також принципу послідовного поліпшення якості продукції.

Програми екологічного менеджменту допомагають організації поліпшити екологічні показники її діяльності. Вони повинні бути динамічними, регулярно переглядатись і відображати зміни цілей і задач організації.

УДК: 658.114:303.7

ЧАЙКОВСЬКА О.К., студентка 4 курсу

Науковий керівник - **АРБУЗОВА Т.В.**, канд. екон. наук

Білоцерківський національний аграрний університет

МЕТОДИ АНАЛІЗУ БІЗНЕС-СЕРЕДОВИЩА ДІЯЛЬНОСТІ ПІДПРИЄМСТВА

Бізнес-середовище – це умови і фактори, що виникають у навколишньому середовищі, незалежно від діяльності конкретного підприємства і впливають чи здатні вплинути на його функціонування, а тому їх слід урахувувати під час прийняття господарських рішень. Аналіз бізнес-середовища — це важливий інструмент управління підприємством. У процесі його взаємодії із зовнішнім середовищем менеджерів цікавить насамперед те, як повинно вести себе підприємство у довгостроковій перспективі, щоб в умовах конкурентної взаємодії з іншими підприємствами підтримувати баланс в обміні із зовнішнім середовищем і забезпечувати при цьому стає функціонування підприємства. Тому в процесі стратегічного аналізу необхідно зосередити увагу на майбутніх загрозах і можливостях, пов'язаних зі станом зовнішнього середовища, а також врахувати сильні та слабкі сторони внутрішнього середовища підприємства.

Для стратегічного аналізу середовища використовуються різні методи. Зокрема, метод SWOT (сила (strength), слабкість (weakness), можливості (opportunities) і загрози (threats)) дає змогу вивчати зовнішнє і внутрішнє середовища підприємства разом. Спершу виявляють сильні і слабкі сторони, які властиві підприємству, а також зовнішні загрози та можливості, потім встановлюють взаємозв'язки між ними, що може бути використано для розробки стратегії підприємства.

Для оцінки макрооточення підприємства застосовують багатофакторний PEST-аналіз, що виділяє чотири групи факторів зовнішнього середовища: політичні, економічні, соціокультурні і технологічні. Іншим варіантом аналізу зовнішнього середовища через складання переліку зовнішніх небезпек і можливостей підприємства є метод зважування кожного чинника для конкретної організації – ЕТОМ (Environmental Threats and Opportunities Matrix – матриця загроз і

можливостей зовнішнього середовища). Перевагою даного аналізу є застосування обмеженого числа чинників і подій, що виділяються експертами.

Для аналізу мікрооточення підприємства використовується порівняльний конкурентний аналіз. Бенчмаркінг – процес пошуку стандартного чи еталонного економічно ефективнішого підприємства-конкурента з метою порівняння з власним та переймання його найкращих методів роботи.

При аналізі внутрішнього середовища використовується SNW-аналіз – аналіз сильних (Strength), нейтральних (Neutral) і слабких (Weakness) позицій організації. Нейтральна позиція фіксує середньоринковий стан для конкретної ринкової ситуації. За використання такого підходу зберігаються всі переваги SW-аналізу та додається нульова точка конкуренції.

Провівши аналіз бізнес-середовища, керівництво має можливість вдатися до першочергових стратегічних дій.

УДК: 339.923:005.921:658.1

КРУПКА Я.О., магістрантка

Науковий керівник – **АРБУЗОВА Т.В.**, канд. екон. наук

Білоцерківський національний аграрний університет

МЕТОДИ ПРИЙНЯТТЯ СТРАТЕГІЧНИХ УПРАВЛІНСЬКИХ РІШЕНЬ У ЗОВНІШНЬОЕКОНОМІЧНІЙ ДІЯЛЬНОСТІ ПІДПРИЄМСТВ

Методи стратегічного управління ЗЕД базуються на певній сукупності загальнонаукових і власних (прикладних) методичних прийомів. До першої категорії належать універсальні у будь-якій сфері економіки методи: аналіз, синтез, індукція, дедукція, аналогія, спостереження, порівняння, моделювання, абстрагування, конкретизація, системний аналіз, оцінка, класифікація та ін.

Прикладні прийоми залежно від об'єктів дослідження, на нашу думку, можна об'єднати у 7 груп: 1) стратегічний аналіз макрооточення підприємства: аналіз інформаційних оглядів, проекти, звітів, статистичних довідок; кабінетні дослідження, різноманітні методи сегментації, збирання даних, аналізу і статистичної оцінки; економетричне моделювання. 2) стратегічний аналіз безпосереднього оточення (галузі і конкуренції): аналіз життєвого циклу галузі; аналіз вхідних та вихідних бар'єрів галузі; якісні методи прогнозування; бенчмаркінг; кластерний аналіз; метод сценаріїв; імітаційне моделювання; методи експертних оцінок (Дельфі, мозкового штурму та ін.). 3) стратегічний аналіз організації: аналіз основних компетенцій і основних можливостей; аналіз вектора зростання; ЕТОР-аналіз (аналіз загроз зовнішнього оточення і профілю можливостей); SWOT-аналіз

(аналіз сильних і слабких сторін, можливостей і загроз); SPASE-аналіз (оцінка стратегічної позиції і дій); матриця BCG (матриця “Зростання/Частка”, розроблена Бостонською консалтинговою групою); матриця GE/McKinsey (матриця “Привабливість галузі/Позиція в конкуренції”); матриця Shell/DMP (матриця спрямованої політики, розроблена компанією Shell); PIMS-аналіз (аналіз впливу ринкової стратегії на прибутки); аналіз життєвого циклу організації; аналіз часових рядів, екстраполяція тенденцій; аналіз вразливості організації; порівняльний аналіз “цілі - план - факт - оптимізація – відхилення”; причинно-наслідковий аналіз.

4) стратегічний аналіз продукту: аналіз життєвого циклу продукту і стратегії маркетингу; аналіз життєвого циклу продукту і фінансової ситуації; аналіз життєвого циклу продукту і конкуренції; аналіз життєвого циклу продукту і менеджменту; аналіз життєвого циклу продукту і факторів продуктивності; аналіз впливу зацікавлених сторін.

5) стратегічний фінансовий аналіз: підготовка проєктованих фінансових звітів; прогнозування за методом проценту від продажу; стратегічна оцінка фінансових результатів і фінансових потреб; розрахунок фінансових коефіцієнтів; діагностика (прогнозування) банкрутства.

6) стратегічний інвестиційний аналіз: чиста приведена вартість; реальні опціони; методи формування господарського портфеля; методи варіантного аналізу; аналіз ризиків.

7) аналіз стратегії та прийняття стратегічних рішень: матриця вибору головної стратегії; аналіз ключових факторів успіху; методи імітаційного моделювання; теорія ігор; теорія масового обслуговування; методи сітьового аналізу; методи експертних оцінок; підготовка стратегічного плану.

УДК: 336.71(477)

ПОНОМАР А.С., магістрантка

Науковий керівник - **АРБУЗОВА Т.В.**, канд. екон. наук

Білоцерківський національний аграрний університет

Toska100@mail.ru

УПРАВЛІННЯ ДОКУМЕНТАРНИМ БІЗНЕСОМ У ПАТ «VAB БАНК»

Одним із напрямів в сфері банківських послуг, що нині бурхливо розвиваються, є документарний бізнес. Під ним розуміють способи організації і контролю за розрахунками в їх конкретних формах, спрямовані на сприяння клієнту в прискоренні цих розрахунків, мінімізацію платіжних ризиків, розвиток банківських гарантійних операцій і забезпечення їх дохідності.

VAB Банк надає своїм клієнтам такі послуги з документарних операцій: відкриття та обслуговування імпортерських, а також авізування і обслуговування експортерських документарних акредитивів; обслуговування

імпортних та експортних документарних інкасо; відкриття та обслуговування банківських гарантій та резервних акредитивів, забезпечення випуску гарантій інших банків; авізування гарантій, випущених іншими банками.

Спеціалісти VAB використовують індивідуальний підхід, надаючи клієнтам професійні консультації з метою оптимального використання документарних інструментів на стадії розробки зовнішньоекономічних контрактів, а саме: розробляють схеми розрахунків з урахуванням специфіки країни-контрагента; розробляють платіжні розділи зовнішньоекономічних контрактів; розробляють проекти акредитивів та гарантій, умови яких максимально захищають інтереси клієнтів; проводять майстер-класи та семінари для клієнтів.

Строга регламентація законодавством є особливістю документарного бізнесу: поряд з правилами проведення безготівкових розрахунків діють уніфіковані правила і звичаї, затверджені Міжнародною торговою палатою. Тому документарна форма розрахунків акредитивами, інкасо та гарантій є найбільш складною і трудомісткою. Отже, банки повинні покривати свої витрати за рахунок стягнення високих комісій, в тому числі за перевірку документів, угоди платіжів. Наявність прямих кореспондентських відносин VAB Банку з іноземними фіністановами Європи, Америки, країн Сходу, Азії та Африки дозволяє реалізувати акредитиви, інкасо та гарантії без участі банків-посередників. Таким чином, здійснення розрахунків та обмін інформацією значно прискорюється, а комісійні витрати з обслуговування суттєво зменшуються.

VAB Банк займає одну з провідних позицій серед банків України, які мають досвід роботи з великими фінансовими установами Азії та Африки, в розрахунках з якими традиційно використовуються документарні акредитиви, інкасо та гарантії. Таким чином, VAB має конкурентні переваги порівняно з іншими банками в освоєнні цього регіону завдяки організації та ефективному управлінню документарним бізнесом. Практичний досвід спеціалістів банку у цій справі повинен сприяти розширенню географії документарних операцій, здійснюваних як крупними клієнтами, так і середнім та малим бізнесом з метою використання переваг даних форм розрахунків і мінімізації ризиків.

ТУРЕНКО А.Ю., магістрантка

Науковий керівник – **АРБУЗОВА Т.В.**, канд. екон. наук

Білоцерківський національний аграрний університет

КОНТРОЛЬ ЗА ВИКОНАННЯМ КОНТРАКТНИХ ЗОБОВ'ЯЗАНЬ У ЗОВНІШНЬОЕКОНОМІЧНІЙ ДІЯЛЬНОСТІ

Послідовність виконання контрактів планується у вигляді цільових заходів оперативними фірмами та функціональними відділами підприємств при простих експортно-імпортних операціях з сировиною, матеріалами та серійною продукцією або у вигляді організаційно комерційних заходів - при складних зовнішньоторгових операціях та затверджується керівником.

Основні стадії виконання простих експортних контрактів: укладання договорів з постачальниками сировини, комплектувальних виробів, напівфабрикатів тощо, необхідних для виготовлення експортних товарів; систематичний контроль за виготовленням експортних товарів та за готовністю товару до попереднього приймання представниками покупця; повідомлення імпортера про готовність товару до відвантаження; отримання у Торгово-промисловій палаті свідоцтва про походження товару; отримання сертифікату якості, фітосанітарного, санітарного, ветеринарного, радіаційного та інших необхідних сертифікатів у відповідних органах; оформлення товаросупроводжувальних та платіжних документів; контроль за дотриманням терміну відвантаження товару у зазначене в зовнішньоторговельному контракті місце; повідомлення імпортерів про здійснене відвантаження товару експортерами; здійснення згідно з обраними в зовнішньоторговельному контракті умовами платежу розрахункових операцій через банки для одержання платежів; надання банківської гарантії своєчасної поставки (якщо передбачений авансовий платіж за товар і імпортер вимагає надання такої гарантії); оплата рахунків постачальників сировини, комплектувальних виробів, напівфабрикатів тощо, необхідних для виготовлення експортних товарів; розгляд та задоволення претензій імпортера; подання претензій імпортеру.

Складніші експортні операції можуть містити додаткові стадії реалізації контракту: попереднє узгодження з промисловими організаціями технічних та інших умов поставок експортної продукції; відрядження спеціалістів для здійснення шеф-монтажних і пусконаладжувальних робіт та для технічного обслуговування обладнання у гарантійний період; укладання договорів про транспортування вантажів по території країни імпорту, договорів з національними монтажними фірмами, якщо такі дії за умовами зовнішньоторговельних контрактів входять в зобов'язання експортерів.

Основними стадіями простих імпортних операцій, зокрема, є такі: отримання експортної/імпортної ліцензії; отримання товару від експортера;

здійснення вивізних/ввізних митних процедур; контроль за поданням замовлення на відрядження спеціаліста імпортера для приймання товару. При складніших імпортних операціях здійснюють, зокрема, контроль за отриманням від експортера креслень для узгодження із імпортером замовником); контроль за монтажем та введенням в експлуатацію імпортного обладнання.

УДК: 339.562-047.64:338.43

РІЗНИК М.В., магістрантка

Науковий керівник – **АРБУЗОВА Т.В.**, канд. екон. наук

Білоцерківський національний аграрний університет

margo_4567@ukr.net

МЕТОДИ УПРАВЛІННЯ ВАЛЮТНИМ РИЗИКОМ У БАНКІВСЬКИХ УСТАНОВАХ

Валютний ризик - це наявний або потенційний ризик для надходжень і капіталу, який виникає через несприятливі коливання курсів іноземних валют та цін на банківські метали. Управління валютним ризиком – чітке визначення його кількісних характеристик, що дає змогу банкам застосувати селективне управління, тобто страхувати неприйнятний валютний ризик.

В управлінні валютним ризиком та валютною позицією комерційні банки застосовують дві основні групи методів: управління валютною структурою балансу та хеджування валютного ризику. Перша група методів включає: структурне балансування за обсягами та строками (узгодження обсягів та строків активних і пасивних операцій з іноземними валютами, якими оперує банк); конверсійні операції (наднормативна позиція за певною валютою може бути зменшена її обміном на іншу валюту, за якою величина позиції була нижчою за норматив, що дозволяє приводити валютні позиції у відповідність з установленими вимогами); дисконтування платіжних вимог, тобто форфейтинг (різновид обліку векселів, переуступка банку права вимоги заборгованості в іноземній валюті в обмін на негайну виплату банком власнику векселя відповідної суми коштів у національній або іншій іноземній валюті); випередження та відставання (зміни строків платежів в іноземних валютах залежно від очікуваних коливань валютних курсів). Хеджування валютного ризику передбачає реалізацію форвардних контрактів, валютних ф'ючерсів і опціонів, своп-контрактів, валютних операцій своп, подвійних форвардів.

Для забезпечення комплексного управління ризиками у ПАТ «VAB Банк» функціонує Департамент управління ризиками, в рамках якого здійснюється управління валютним ризиком. Банк визначає валютні ризики на основі зовнішніх даних: макроекономічних індикаторів фінансового ринку (валютних курсів, показників волатильності), а також внутрішніх даних про

розмір відкритих валютних позицій банку (їх динаміка та структура за валютами) і фактичних курсів валют за окремими транзакціями.

Здійснення оцінки та розміру валютного ризику визначається у такій послідовності: розраховується баланс банку в розрізі валют для визначення розміру відкритих валютних позицій; проводяться збір та підготовка даних (динаміка валютних курсів) для розрахунку показників волатильності курсів валют; здійснюється розрахунок вартості під ризиком (VaR) як окремо за кожною валютою, так і за портфелем в цілому (з урахуванням кореляцій валют між собою); застосовується бек-тестування для порівняння фактичних результатів з оцінками і припущеннями.

Управління валютним ризиком в системі управління банківськими ризиками є необхідною умовою забезпечення фінансової стійкості ПАТ «VAB Банк».

УДК: 339.9:005.71:658.1

ЛИТВИН В.А., магістрантка

Науковий керівник – **АРБУЗОВА Т.В.**, канд. екон. наук
Білоцерківський національний аграрний університет

ВИБІР СТРАТЕГІЧНОГО ПРОФІЛЮ ЗОВНІШНЬО-ЕКОНОМІЧНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ПІДПРИЄМСТВА

Ринкова стратегія фірми передбачає розгляд всіх альтернативних варіантів у сфері зовнішньоекономічної діяльності й обґрунтування оптимального рішення. Процес розроблення ринкової стратегії фірми охоплює такі етапи: аналіз усіх сторін зовнішньоекономічної діяльності фірми; аналіз розвитку ринку; аналіз можливостей фірми; аналіз бюджетно-податкової політики; вплив тенденцій у світовій економіці; розробка довгострокової стратегії зовнішньоекономічної діяльності фірми.

У практиці міжнародного бізнесу сформувалося чотири основних стратегічних профілі міжнародних компаній, з урахуванням яких доцільно виробляти основні стратегічні рішення. Зазначені профілі такі: етноцентризм, поліцентризм, регіоноцентризм і геоцентризм (схеми EPRG).

Етноцентричне підприємство розглядає свій міжнародний розвиток як вторинний стосовно "внутрішньої експансії", а зовнішній ринок - як "поглинач" надлишків продукції. Підприємство схильне до централізації основних маркетингових рішень і має тенденцію відтворювати на зовнішніх ринках політику і процедури, які використовуються спочатку на внутрішньому ринку.

Поліцентризм означає, що підприємство визнає важливість специфічних чинників, що впливають на його міжнародну діяльність, а також вплив цієї діяльності на оборот капіталу і рентабельність. Для повної гарантії найкращого врахування названих чинників допускається високий ступінь

автономії, навіть незалежності, щоб для кожної країни виробити свою політику. Таким чином, маркетинг здійснюється на територіальній основі, і акцент робиться не так на теперішній чи довгостроковій подібності ринків, як на розбіжностях між ними.

Два поняття регіоноцентризм і геоцентризм означають певний ступінь зрілості у сприйнятті підприємством своєї міжнародної активності. Регіоноцентризм розглядає світ як сукупність ринків, що мають деякі загальні характеристики. Геоцентризм трактує світ як єдиний ринок. Ці два підходи дозволяють здійснювати політику, що поєднує загальні умови ринку з нюансами його конкретного освоєння. Деякі рішення приймаються для світового ринку в цілому - єдина марка продукції, загальна тональність реклами, тоді як інші рішення стосуються регіонів (спеціальний асортимент, збутові мережі, політика цін тощо). Саме на цих двох стадіях можна виділити ефективну стандартизацію процедур і застосування розробленої планової стратегії і поведінки в окремих сегментах світового ринку.

Стратегічні профілі міжнародних компаній полегшують напрацювання стратегічних рішень як українськими компаніями для закордонних операцій, так і закордонних компаній в Україні. Планування стратегії фірми не є наслідком лише складних ситуацій на ринку і в управлінні. Воно визначається, насамперед, зацікавленням фірми в зовнішньоекономічній діяльності.

УДК: 339:5:005.21:658.1

РОМАНОВСЬКА Я.В., магістрантка

Науковий керівник – **АРБУЗОВА Т.В.**, канд. екон. наук

Білоцерківський національний аграрний університет

ТИПІЗАЦІЯ СТРАТЕГІЙ ВИХОДУ ПІДПРИЄМСТВ НА ЗОВНІШНІЙ РИНОК

Після вибору найбільш адекватного конкурентним перевагам та потенціалу фірми зарубіжного ринку логічно постає питання щодо форм присутності на цьому ринку, а отже, і стратегій виходу на нього. Міжнародна бізнесова практика виділяє три основні стратегії виходу на зовнішній ринок: експортування, спільне підприємництво, пряме інвестування. У випадку стратегії експортування виробництво залишається на національній території, що має свої недоліки та переваги. Спільне підприємництво та пряме інвестування потребують вже організації виробництва за кордоном.

Експорт прямий - продаж товарів на зовнішньому ринку самостійно для споживання, продажу чи перероблення. Непрямий експорт - продаж товарів на зовнішньому ринку за допомогою незалежних маркетингових посередників.

Спільне підприємництво - об'єднання зусиль партнерів щонайменше з двох країн для організації спільної комерційної справи. Ліцензування - форма

спільного підприємництва, яка базується на тому, що ліцензіар (продавець) передає ліцензіату (покупцеві) право на використання виробничого процесу, патенту, товарного знака в обмін на гонорар або ліцензійний платіж. Підрядне виробництво - форма спільного підприємництва, за якої національний виробник (продавець) укладає угоду із закордонними виробниками на виготовлення своєї продукції. Управління за контрактом - форма спільного підприємництва, за якої національний експортер передає зарубіжному партнеру "ноу-хау" в галузі управління, а той забезпечує необхідний капітал. Спільне володіння - форма спільного підприємництва, за якої об'єднуються зусилля зарубіжних та місцевих інвесторів для створення місцевого комерційного підприємства, котрим вони володіють та керують спільно.

Пряме інвестування - розміщення капіталу у власні закордонні складальні або виробничі підприємства, збутові філії.

Кожна із розглянутих вище стратегій виходу фірми на зовнішній ринок має свої недоліки та безумовні переваги, які треба розглядати в контексті, насамперед, особливостей товару. Водночас доцільно зіставити стратегії за такими критеріями: контроль ринку (близькість до споживача, можливість швидко реагувати на зміни потреб, контролювати тенденції попиту та пропонування); гнучкість (можливість швидко та адекватно адаптувати діяльність до елементів бізнес-середовища, що змінюються); ресурсні вимоги (необхідність мати певну кількість фінансових, матеріальних та трудових ресурсів для організації та розвитку діяльності); ризик (загроза виникнення непередбачених втрат очікуваного прибутку, доходу або майна, коштів у зв'язку з випадковими змінами умов економічної діяльності або інших обставин); причетність до міжнародного маркетингу (необхідність та ступінь використання концепції міжнародного маркетингу в організації діяльності фірми).

УДК: 339:5:005.

УТЕЧЕНКО Д.М., магістрантка

Науковий керівник – **АРБУЗОВА Т.В.**, канд. екон. наук

Білоцерківський національний аграрний університет

РЕАЛІЗАЦІЯ ФУНКЦІЇ КОНТРОЛЮ В СИСТЕМІ МЕНЕДЖМЕНТУ ПІДПРИЄМСТВА

Контроль є обов'язковою функцією менеджменту. Зміна законів, технологій, умов конкуренції та інших зовнішніх факторів можуть перетворити реальні плани на недосяжні. Для своєчасного реагування на подібні зміни в організаціях повинен бути налагоджений ефективний контроль. Процес контролю (the control proces) – це діяльність суб'єктів контролю, спрямованих на досягнення найбільш ефективним способом

поставлених цілей шляхом реалізації певних завдань і застосування відповідних принципів, типів, методів, технічних засобів і технології контролю. Процес контролю реалізується через такі етапи: розробка стандартів і критеріїв; співставлення з ними реальних результатів; прийняття необхідних коригуючих дій. Суб'єктами контролю підприємств є лінійний та функціональний апарати управління. Об'єктами контролю є: місія, цілі й стратегія підприємства, виконання виробничих процесів, діяльність структурних підрозділів та окремих виконавців.

Реалізація функції контролю в системі менеджменту на ТОВ «Завод Імпекс сплав» є важливою складовою його діяльності та розвитку. Система контролю підприємства – це забезпечення стабільного і ефективного його функціонування, дотримання внутрішньогосподарської політики, збереження та раціональне використання активів підприємства, запобігання та викриття фальсифікацій, помилок, точність і повнота бухгалтерських записів, своєчасна підготовка надійної фінансової інформації з метою прийняття ефективних управлінських рішень. Основними принципами дієвого контролю у сфері менеджменту є: постійність, оперативність, поєднання перевірки зверху і контролю знизу, об'єктивність, масовість, гласність, дієвість, економічність.

Для контролю за комерційною діяльністю підприємства використовується така система показників, як асортимент продукції й послуг (існуючий, можливий і перспективний); ринок реалізації послуг і продукції (обсяг продажу, ціна, прибуток, рівень рентабельності за кожним видом послуг і продукції); ємність ринків, перспектива їх розвитку; кон'юнктура на кожному з ринків за основними видами послуг і продукції; конкурентоспроможність кожного виду послуг і продукції підприємства; виробничий потенціал (кількісні, якісні й вартісні показники) щодо виробництва кожного виду послуг і продукції; екологічні наслідки виробництва та реалізації того чи іншого виду послуг і продукції; рекламації на послуги і продукцію підприємства; реклама послуг і продукції (характер, вартість, ефективність); ефективність маркетингу.

Таким чином, заключною стадією управлінського процесу ТОВ «Завод Імпекс сплав», що відіграє роль зв'язуючої ланки між керуючою й керованою системами, є контроль – процес визначення якості та коригування роботи підлеглих задля забезпечення виконання планів, спрямованих на досягнення мети організації.

УДК 371.321.1

МАРИНЕЦЬ А.І., студент 2 курсу

Науковий керівник – **МЕЛЬНИЧЕНКО О.П.**, канд. с.-г. наук

Білоцерківський національний аграрний університет

e-mail: mela731@rambler.ru

ОПТИМАЛЬНІ РІШЕННЯ В ЕКОНОМІЧНИХ ДОСЛІДЖЕННЯХ

Нехай монополіст, знаючи, наприклад, із маркетингових досліджень, функцію попиту на свою продукцію, вирішує, скільки її виявляти й за якою ціною продавати. Якщо монополіст установить достатньо високу ціну, то споживачі за певний період придбають у нього не дуже багато продукції. Якщо він вироблятиме більше, то йому доведеться знизити ціну, аби продати всю продукцію за певний період часу. При цьому прибуток збільшиться за рахунок зростання обсягу продажу (дохід) і водночас зменшиться через зменшення ціни (витрати). Результат залежатиме від того, що буде більше: дохід чи витрати. Як же монополіст може визначити оптимальний обсяг випуску продукції? Для цього він має знати залежність прибутку (якщо враховувати витрати випуску) від обсягу продукції.

Нехай задано функцію доходу $R=R(q)$ й функцію витрат $C=C(q)$ фірми. Тоді функція її прибутку від випуску продукції має вигляд:

$$P(q) = R(q) - C(q) = p(q)q - C(q).$$

Визначимо, за якого обсягу продукції прибуток фірми буде максимальним. З теорії відомо, що задача визначення максимуму функції розв'язується за допомогою апарату диференціального числення.

УДК 371.321.1

СОВА О.О., студент 2 курсу

Науковий керівник – **МЕЛЬНИЧЕНКО О.П.**, канд. с.-г. наук

Білоцерківський національний аграрний університет

e-mail: mela731@rambler.ru

АНАЛІЗ ЕКОНОМІЧНИХ ЗАДАЧ В ТЕОРІЇ ВИРОБНИЧИХ ФУНКЦІЙ

В економічному аналізі процесу виробництва за допомогою виробничих функцій використовуються такі показники:

- середні й граничні ефективності;
- коефіцієнти еластичності;
- коефіцієнти заміщення.

Середні показники ефективності визначаються за формулою:

$$\bar{z}_i = \frac{f(x_1; x_2; \dots; x_n)}{x_i}$$

i називаються середньою продуктивністю i -го ресурсу (фактора виробництва), або середнім випуском за i -м ресурсом (фактором виробництва).

Середня фондovіддача – це відношення обсягу виробленої продукції до розміру основних фондів:

$$\bar{y}_k = \frac{f(L; K)}{K}$$

Середня продуктивність праці – це відношення обсягу виробленої продукції до кількості витраченої праці:

$$\bar{y}_L = \frac{f(L; K)}{L}$$

Зокрема, для розглянутої функції така залежність є спадною функцією. Економічно це можна трактувати так: зі збільшенням витрат ресурсів середня продуктивність праці знижується. Це має природне пояснення: оскільки значення другого фактора K залишається без змін, то нова робоча сила не забезпечуватиметься додатковими засобами виробництва, що спричинить зниження продуктивності праці.

УДК 519.233.5:316.344.

ІВАНОВА В.В., студентка 3 курсу

Науковий керівник – **НЕПОЧАТЕНКО В.А.**, д-р фіз.-мат. наук
Білоцерківський національний аграрний університет

КОРЕЛЯЦІЙНО-РЕГРЕСІЙНИЙ АНАЛІЗ ПРОЦЕСУ ЗМЕНШЕННЯ КІЛЬКОСТІ СІЛЬСЬКОГО НАСЕЛЕННЯ В УКРАЇНІ ЗА ПЕРІОД 1990-2012 рр.

У зв'язку із змінною системи власності і переходом до ринкової економіки відбувся значний спад обсягів інвестицій у сільське господарство України. Не зовсім вдалі реформи у 90 роках двадцятого століття породили низку руйнівних для села процесів в сфері зайнятості, народжуваності, міграції. Соціально-демографічний стан сільських територій нині можна характеризувати як кризовий.

З 1991 по 2012 рік в Україні скоротилася чисельність наявного сільського населення на 16%, народжуваність зменшилася на 5,5%, а смертність зросла на 10%. В цей період відбувалася значна міграція сільського населення, особливо молоді. Негативне сальдо міграції майже у 8 разів перевищувало природний убуток населення. Це призвело до різкого зменшення кількості сільських населених пунктів. В середньому за рік в Україні зникає 82 села. Фінансова підтримка народжуваності не дала очікуваних результатів. Тому в роботі методами кореляційно-регресійного аналізу були визначені основні фактори, які впливали на кількість сільського

населення в Україні.

В роботі встановлено, що кількість сільського населення (N) починаючи з 1995 року зменшується за експоненціальним законом:

$$N(t) = a_0 \cdot \text{EXP}(a_1 \cdot t) \quad (1)$$

де a_0, a_1 – параметри регресій.

Рівняння експоненціальної регресії за допомогою операції логарифмування і відповідних замін змінних зводилося до лінійного рівняння, а його параметри визначалися за методом найменших квадратів. Кількість зайнятого населення також зменшувалася за експоненціальним законом.

З аналізу коефіцієнтів парної кореляції встановлено, що найбільша ступінь корельованості існує між кількістю сільського населення і кількістю капітальних інвестицій у сільське господарство та зайатістю сільського населення. Коефіцієнти парної кореляції відповідні народжуваності та смертності були незначними. Зроблено висновок, що основна причина кризисного демографічного стану – це значне зменшення від потреби капітальних інвестицій, які призвели до суттєвого зменшення зайнятості сільського населення і міграційних процесів.

УДК 339.9:330.342

СИНЯВСЬКА Ю.С., КЕЛЬМАН А.С., студентки 3 курсу
Науковий керівник – **НЕПОЧАТЕНКО І.А.**, асистент
Білоцерківський національний аграрний університет

СКІНЧЕННІ МНОЖИНИ ВИПАДКОВИХ ПОДІЙ ТА ОПЕРАЦІЇ НАД НИМИ

Теорія ймовірностей – розділ математики, що вивчає закономірності випадкових явищ: випадкові події, випадкові величини, їхні функції, властивості і операції над ними. Математичні моделі в теорії ймовірностей описують з деяким ступенем точності випробування (експерименти, спостереження, вимірювання), результати яких неоднозначно визначаються умовами випробування.

Предметом дослідження теорії ймовірності є специфічні закономірності, притаманні результатам масових однорідних (для яких зберігається комплекс умов S) випробувань. При цьому досліджуються випробування, які характеризуються статистичною регулярністю, а наслідки випробувань можуть бути різними.

Результатом випробування є подія. Події поділяються на: правдиві (однозначно відбудуться), неможливі, випадкові, сумісні, несумісні. Позначаються великими латинськими літерами, наприклад, A, B, C.

Випадковою подією в теорії ймовірності називають всякий факт, який в результаті досліду (спостереження) може відбутися або не відбутися.

Різні випадкові події позначаються латинськими буквами А, В, С... .

Основні поняття теорії ймовірностей:

- **Стохастичний експеримент** – експеримент, точний результат (наслідок) якого передбачити неможливо.
- **Випробування** – кожне конкретне (окреме) проведення стохастичного експерименту.
- **Елементарна подія** – кожний можливий наслідок стохастичного експерименту.
- **Простір елементарних подій** Ω – множина всіх можливих наслідків стохастичного експерименту.

Основні об'єкти дослідження теорії ймовірностей:

1. випадкова подія та її ймовірність;
2. випадкова величина та її функція розподілу;
3. випадковий процес та його ймовірнісна характеристика.

У теорії ймовірностей випадкову змінну вважають відомою.

Ця особливість відрізняє предмет і методи теорії ймовірностей від предмету і методів математичної статистики, де випадкову змінну досліджують після одержання статистичного матеріалу.

УДК 33.01:336.226

ДВІРНИК І.С., студент 2 курсу

Науковий керівник – **РЕВИЦЬКА У.С.**, канд. фіз.-мат. наук

Білоцерківський національний аграрний університет

СУЧАСНА ЕКОНОМІЧНА КОНЦЕПЦІЯ 5/10

Балашов Геннадій Вікторович – автор ідеї скасування податків на території України. Він започаткував рух «5/10». Основою цього руху є ідея введення тільки двох податків, а саме 5% з продажів, які платить покупець і 10 % соціальний податок, що платить одержувач зарплати або особистого доходу та відміна всіх інших податків і зборів.

Практично всі найбагатші країни світу з найвищим ВВП створили рай для інвестицій. Це безподаткові країни, всілякі офшори, кантони без податків, штати з найнижчих оподаткуванням. Саме завдяки цим зонам розвивається і процвітає їх економіка. Україна має чудовий шанс в найкоротші терміни стати врівень з найбагатшими країнами світу – якщо на карті з'явиться держава з найпростішим оподаткуванням, з найвільнішими законами ведення бізнесу, країна, в якій держава не бере участі в економічному житті і не втручається в неї.

Економічна реформа і введення системи 5/10 припускають наступні кроки:

1. Скасування всієї податкової системи України (відміна ПДВ, акцизів і мит) і введення простої зрозумілої системи: 5% з продажів, які платять

споживачі товарів і послуг, і 10% соціального податку, які оплачуються одержувачами доходів.

2. Вільне ходіння валют. Розрахунки в Україні повинні проводитися в будь-якій зручній громадянам валюті без яких-небудь обмежень.

3. Вільне, без обмежень проходження товарів і вантажів через митницю, повне відкриття економічних кордонів України. Митний контроль здійснюється тільки з метою виявлення зброї і наркотиків.

Сінгапур, Гонконг, Об'єднані Арабські Емірати, Монако, Люксембург, Силіконова долина, Кіпр, Ліхтенштейн і ще десятки безподаткових зон по всьому світу, в які течуть капітали, в тому числі, і українських олігархів – доказ тому.

Держава повинна перестати контролювати економічні відносини громадян. Держава повинна не заважати заробляти, а сприяти. Наша країна першою в світі може відмовитися від бюрократичних рогаток, створивши найвільнішу економіку з системою 5/10, де громадянин буде наділений всією повнотою справжньої економічної свободи.

УДК 330.364

ЧЕРНЯВСЬКА О.В., студентка 3 курсу

Науковий керівник – **РЕВИЦЬКА У.С.**, канд. фіз.-мат. наук

Білоцерківський національний аграрний університет

ЄВГЕН СЛУЦЬКИЙ І РІВНЯННЯ СЛУЦЬКОГО

Найвидатнішим економістом-математиком, який справив величезний вплив на розвиток сучасних економіко-математичних досліджень, був Євген Слуцький (1880–1948). Він зробив визначний внесок у розвиток математичних, математико-статистичних досліджень. Його твір «Теорія кореляції і елементи вчення про криві розподілу» (1912) був тривалий час найліпшим посібником з математичної статистики. 1915 року Є. Слуцький опублікував в італійському журналі статтю «До теорії збалансованого бюджету споживача». У цій статті вчений показав зв'язок між функцією корисності і рухом цін і грошових доходів населення. Ця праця вважається основоположною серед сучасних економіко-математичних досліджень проблем попиту і взаємозв'язку між функцією попиту, рухом цін та доходів. В останній період свого життя Слуцький перейшов до чистої математики, опрацьовуючи такі теми, як аксіоматизація теорії імовірностей та частоти подій у послідовності незалежних вибірок, теорія неповної гамма-функції та оберненої неповної бета-функції і т. д. В радянській математиці Слуцький вважався основоположником теорії випадкових функцій.

Рівняння Слуцького встановлює залежність між загальною змінною попиту й ефектами заміщення і доходу за малих змін цін. Нехай (x, C) є

початковою рівновагою при ціні p ; $x(p, I)$ – залежність обсягу попиту на благо від ціни і доходу. Функцією попиту Слуцького називається функція $x^S(p, x^*, C^*) = x(p, px^* + C^*)$.

Похідну цієї функції за ціною можна інтерпретувати як граничний приріст обсягу попиту при зміні ціни. Похідна є сумою двох доданків, перший з яких – граничний приріст обсягу попиту при зміні ціни за умови, що реальний бюджет залишається на рівні початкового «меню», другий доданок – граничний приріст обсягу попиту при зміні доходу за умови, що відносна ціна незмінна. Іншими словами, перший доданок є граничним виразом ефекту заміщення, другий – ефекту доходу.

УДК 33.01

ЧАРКІНА О.А., студентка 1 курсу

Науковий керівник – **ШЕВЧЕНКО Р.Л.**, канд. фіз.-мат. наук

Білоцерківський національний аграрний університет

ФРАКТАЛИ ТА ЇХ ЗАСТОСУВАННЯ

Актуальність вибраної теми зумовлена тим, що популярність фракталів з кожним роком все більше і більше росте, а тому ці дивовижні фігури знаходять застосування у все нових і нових галузях світової науки.

Мета роботи полягає в тому, щоб простежити історію розвитку фракталів, розглянути їх властивості і можливі напрямки застосування.

Основні завдання:

- Проаналізувати літературу та праці математиків про фрактали.
- Здійснити огляд історичних даних про фрактали.

З'ясувати, з якою метою у житті можуть використовуватись фрактали.

Джерела дослідження: Опрацьовані найбільш відомі літературні джерела: книги, наукові статті, зроблено аналіз нових доробок по даній темі, які містять інформаційні ресурси комп'ютерної мережі Інтернет.

Робота складається зі вступу та трьох основних розділів.

Перший розділ – теоретична частина: в ній зроблено аналіз основних літературних джерел з даної теми, розглянуто термінологію, що стосується фракталів, а також проаналізовано різні підходи до означення та систематизації видів фракталів.

У другому розділі висвітлено зв'язок теорії фракталів з теорією хаосу.

В третьому розділі ми розглянули практичне застосування фракталів.

Ця наукова робота має науковий інтерес, оскільки дослідження її розпочалось не так давно і цю тему можна розвивати і розвивати, знаходячи все нові й нові деталі та способи впровадження фракталів у сучасне життя.

УДК 371.321.1

СИДОРЯНСЬКА Т.В., студентка 2 курсу
Науковий керівник – **МЕЛЬНИЧЕНКО О.П.**, канд. с.-г. наук
Білоцерківський національний аграрний університет
e-mail: mela731@rambler.ru

ЕКОНОМІЧНІ ЗАСТОСУВАННЯ ІНТЕГРАЛЬНОГО ЧИСЛЕННЯ

Відмітимо, що економічний зміст визначеного інтеграла полягає у тому, що він чисельно дорівнює обсягу виробленої продукції підприємством чи фірмою з продуктивністю праці $f(x)$ за інтервал часу $[0; T]$, тобто $q = \int_0^t f(t)dt$.

Мета роботи: представити застосування визначеного інтегралу в задачах економічного змісту.

Розглянемо виробничу функцію Кобба-Дугласа, яка враховує технічний прогрес, має вигляд $y = AK^\alpha L^\beta e^{\lambda t}$, де K – обсяг основного капіталу; L – обсяг трудових ресурсів; λ – інтенсивність розвитку виробництва, пов'язаного з технічним прогресом. Тоді згідно з економічним змістом виробничої функції обсяг виробленої за t років продукції визначається за формулою $q = \int_0^t f(t)dt$.

Розглянемо задачу визначення капіталу за відомими чистими інвестиціями. Чисті інвестиції – це загальні інвестиції, які надходять в економіку за певний інтервал часу, із відрахуванням інвестицій на відшкодування основних фондів. Таким чином, за одиницю часу капітал збільшується на обсяг чистих інвестицій. Припустимо, що капітал $K = K(t)$ збільшується за одиницю часу t на обсяг чистих інвестицій $I = I(t)$. Тоді чисті інвестиції – це похідна капіталу за часом t , тобто $I(t) = K'(t)$.

Часто в економічних дослідженнях доводиться знаходити приріст $K = K(t)$ є первісною для функції капіталу за інтервал часу від t_1 до t_2 , тобто $\Delta K = K(t_2) - K(t_1)$. Оскільки $K = K(t)$ є первісною для функції $I = I(t)$, то, використовуючи формулу, яка пов'язує первісну з визначеним інтегралом, можна записати: $\Delta K = K(t_2) - K(t_1) = \int_{t_1}^{t_2} I(t)dt$.

УДК 371.321.1

МАЙСТРЕНКО А.А., студентка 2 курсу

Науковий керівник – МЕЛЬНИЧЕНКО О.П., канд. с.-г. наук

Білоцерківський національний аграрний університет

e-mail: mela731@rambler.ru

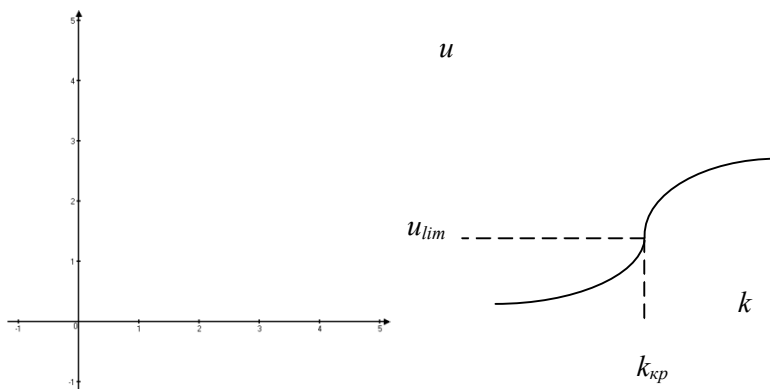
ЗАКОН СПАДНОЇ ЕФЕКТИВНОСТІ ВИРОБНИЦТВА

Розглянемо закон, який стверджує, що в разі збільшення одного з основних факторів виробництва, наприклад капітальних витрат k , приріст виробництва, починаючи з деякого значення k , є спадною функцією.

Інакше кажучи, обсяг випуску продукції u як функція від k описується графіком зі зміною характеру опуклості вниз на опуклість угору.

Характерний вигляд цієї функції: $u(k) = \frac{u_{lim}}{1 + ae^{-bk+c}}$, де a , b , c – сталі величини, що визначаються структурою організації виробництва; u_{lim} – гранично можливий обсяг випуску продукції.

Графік функції змінює характер опуклості в точці перегину $k_{кр}$. До цієї точки ($k < k_{кр}$) збільшення капітальних витрат приводить до інтенсивного росту обсягу випуску продукції, а після цієї точки ($k > k_{кр}$) приріст обсягу продукції знижується, $u''(k) < 0$, тобто ефективність витрат зменшується.

Таким чином, у стратегії капіталовкладень дуже важливим моментом є визначення критичного обсягу витрат, за перевищення якого додаткові витрати призводитимуть до дедалі меншої віддачі за даної структури виробництва. Знаючи цей прогноз, можна вдосконалювати і змінювати структуру організації виробництва, «поліпшуючи» показники a , b , c , u_{lim} у бік підвищення ефективності капіталовкладень.

УДК 619.233.5:631.3(477),,1990/2012”

ОВСЯНА О.С., студентка 3 курсу

Науковий керівник – **НЕПОЧАТЕНКО В.А.**, д-р фіз.-мат. наук
Білоцерківський національний аграрний університет

РЕГРЕСІЙНИЙ АНАЛІЗ ДИНАМІКИ ЗМЕНШЕННЯ КІЛЬКОСТІ СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКОЇ ТЕХНІКИ В УКРАЇНІ ЗА ПЕРІОД 1990-2012 рр.

У зв'язку із змінною системи власності і переходом до ринкової економіки відбувся значний спад обсягів інвестицій у сільське господарство України . Крім цього, за рахунок збільшення диспаритету цін на сільськогосподарську та промислову продукцію відбулось зменшення прибутків сільськогосподарських підприємств. Нестача інвестиційних і фінансових ресурсів в першу чергу негативно позначилась на обсягах придбання техніки, що в підсумку призвело до суттєвого зменшення як її кількості, так й енергозапезпеченості сільськогосподарських підприємств України.

З 1991 по 2012 рік у сільськогосподарських підприємствах України зменшилася кількість тракторів в 3,3 рази, зернозбиральних комбайнів і бурякозбиральних машин більше ніж у 3 рази, льонозбиральних, картоплюзбиральних і кукурудзозбиральних комбайнів відповідно у 16, 6, і 7,3 рази. Поряд з цим відбувається значне зменшення сільського населення, особливо працездатного віку. Це призвело до погіршення економічної ситуації в сільському регіоні, а особливо перспективи його подальшого розвитку.

У сучасних умовах розвитку світової економіки науковці дедалі частіше застосовують математичні методи для оцінки та прогнозування економічних процесів. У роботі представлені результати регресійного аналізу динаміки зменшення кількості техніки у сільськогосподарських підприємствах України за період 1991-2012 рр. Показано, що починаючи з 1995 року кількість сільськогосподарських машин (N) зменшується за експоненціальним законом:

$$N(t) = a_0 \cdot \text{EXP}(a_1 \cdot t)$$

де a_0 , a_1 – параметри регресій.

Рівняння експоненціальної регресії за допомогою операції логарифмування і відповідних заміन змінних зводилися до лінійного рівняння, а його параметри визначалися за методом найменших квадратів.

В роботі на основі рівнянь регресій запропоновані коефіцієнти оновлення різних типів сільськогосподарської техніки в Україні.

УДК 339.9:330.342

УБОГИЙ О.В., студент 3 курсу
Науковий керівник – **НЕПОЧАТЕНКО І.А.**, асистент
Білоцерківський національний аграрний університет

ГЛОБАЛЬНІ ПРОЦЕСИ І ТЕНДЕНЦІЇ РОЗВИТКУ ЕКОНОМІКИ ТА ФІНАНСІВ УКРАЇНИ

Глобальні процеси останніми десятиліттями, кардинально змінили ситуацію у світовій економіці. Нині вона знаходиться на етапі трансформаційного переходу до якісно нового етапу свого розвитку. Цей перехід супроводжується глобальною фінансовою кризою. Глобальні процеси мають великий вплив на національні економіки, значною мірою обумовлюють тенденції розвитку економіки України.

Метою наукової роботи є огляд основних глобальних процесів та виявлення тенденцій розвитку економіки і фінансів України у сучасних умовах.

Нині суперечливо переплелися такі процеси як зміна глобальної концепції розвитку під впливом зміни моделі економічного домінування та регулювання у світі, загрозливе наростання дефіцитів усіх видів ресурсів та боротьби за контроль над ними, формування платформи ціноутворення на ринках ресурсів на основі волевиявлення не покупця а продавця, фінансіалізація, масове винесення основних виробництв реального сектору із розвинутих країн у країни що розвиваються, глобальні міграції, жорсткі об'єктивні потреби формування нового, ефективного, ресурсозберігаючого укладу виробництва, різке посилення боротьби за ринки збуту продукції та сфери життєвого простору, демографічні загрози, наростання домінування ТНК. Має місце криза парадигми розвитку економічних і фінансових систем розвинутих країн на основі боргового фінансування, а також соціалізації державних видатків. Наростають глобальні ризики, невизначеність майбутнього та глобальна нестабільність розвитку економіки та фінансів.

Глобальні процеси в цілому нині створюють несприятливе середовище для розвитку економіки та фінансів України. Ситуація ускладнюється тим, що в Україні не проведені необхідні реформи, не здійснена її модернізація.

Враховуючи це в країні існує гостра потреба реалізації програми протидії наслідкам світової кризи та розвитку національної економіки. Програма має бути спрямована на розвиток внутрішнього ринку, реалізацію ефективних проектів розвитку вітчизняного виробництва, підтримки національного товаровиробника, імпортозаміщення, енергозбереження, модернізацію усіх сфер суспільного життя. Одним із кроків у цьому напрямку має стати схвалена Урядом України Програма активізації економічного розвитку країни на 2013-2014 роки.

УДК 330.131.7

КАЛІНСЬКИЙ Б.В., студент 2 курсу
Науковий керівник – **РЕВИЦЬКА У.С.**, канд. фіз.-мат. наук
Білоцерківський національний аграрний університет

МОДЕЛЬ РИЗИКУ. ПРИЙНЯТТЯ РІШЕНЬ ЗА УМОВ РИЗИКУ

Ризик – можлива небезпека будь-якого несприятливого результату. Ризик виникає лише тоді, коли має місце невизначеність, брак вичерпної інформації щодо умов прийняття рішень. Тільки за багатоваріантності майбутнього, наявності елементів непередбаченості можна казати про наявність ризику.

Невизначеність як строге наукове поняття запровадив у фізиці елементарних часток у 1927 році В. Гейзенберг. Він же обґрунтував співвідношення невизначеностей: $\Delta x \cdot \Delta p = h$, де $\Delta x, \Delta p$ – інтервали, у яких містяться значення просторової координати та імпульсу елементарної частки, $h > 0$ – постійна Планка.

У дослідженнях соціальних та економічних процесів невизначеність інтерпретується тотожно. Якщо прибуток, норма процента, страхова премія, курси валют можна вказати лише у певному інтервалі, то ці величини невизначені.

З поняттям невизначеності тісно пов'язане поняття ймовірності. Ймовірність характеризує ступінь частоти або ступінь упевненості, у тому, що подія відбудеться. Числові характеристики випадкової величини, які залежать від ймовірності появи випадкової події, можна використовувати для оцінки ризику. Математичне сподівання – середнє значення очікуваного прибутку, дисперсія – міра розсіювання навколо очікуваного прибутку, середнє квадратичне відхилення відображає значення можливих втрат або прибутків, що відрізняються від очікуваного. Чим менше середнє квадратичне відхилення, тим менше ризик.

Проста лотерея може розглядатися як модель атома ризику. Позначається через $L(X, p, Y)$, де X, Y – наслідки лотереї, p – ймовірність наслідку Y . За допомогою простої лотереї можна визначити корисність за Нейманом-Моргенштерном набору благ.

Складна лотерея є молекулою ризику. Будь-яку складну лотерею можна звести до простої.

На несхильності до ризику побудований страховий бізнес, а на схильності – гральний.

УДК 33.01

КОВАЛЕНКО Д.Д., студентка 1 курсу
Науковий керівник – **ШЕВЧЕНКО Р.Л.**, канд. фіз.-мат. наук
Білоцерківський національний аграрний університет

ФРАКТАЛЬНА РЕВОЛЮЦІЯ В ФІНАНСАХ

Теорія фракталів за останній час стала одним з найбільш модних і перспективних підходів у аналізі фінансових ринків. Само існування цієї теорії при відсутності точного математичного визначення поняття фрактала важко поєднується з класичною теорією. Разом з цим це дійсно саме перспективне направлення математики для прикладних досліджень фінансових ринків.

За гіпотезою ефективного ринку інвестори створюють раціональну модель ринку, за якою вся фінансова інформація втілена у поточній ціні цінного паперу, а сама ціна змінюється неперервним чином за законами броунівського руху.

Мультифрактальна модель Мандельброта показує, що рух цін описується не звичайним нормальним розподілом, а степеневими рядами, що ринкові збурення проявляються групами і мають свою індивідуальність, що нестійкість та ризики ефективніше описуються не стандартними статистичними параметрами, а такими змінними як показник степеню H цінової залежності і параметр нестійкості α .

Згідно цієї моделі фінансові ринки мають турбулентний характер і тому досить ризиковані, що штовхає учасників ринку для покриття ризику отримувати більш високу віддачу від вкладень. Нестабільність та природні негаразди вимагають проведення активних змін на фінансовому ринку у досить короткий відрізок часу, з різкою (стрибком) зміною цін.

Як наслідок властивості самоповторення у масштабі фінансових цін, одні і ті ж фактори ризику однаково можуть бути застосовані до одного дня, місяця чи року.

Отже, ринки однакові для будь-якого інтервалу часу, а їх активність продовжується за своїми складними правилами, обумовленими тим, що люди займаються фінансовою діяльністю, організують банки, брокерські контори, обмінюються активами, а з-за внутрішньої невизначеності ринків, що захарашені хибними трендами, неминуча поява «міхурів» як схильності ринків обманювати і заплутувати фінансову ситуацію.

Тому прогнозувати ціни беззмістовно, але є сенс оцінювати ризики. З-за турбулентності знижується важливість поняття «вартість». Головним двигуном фінансового ринку стає не вартість і не ціна, а різниця цін, не усереднювання ціни фондових інструментів, а одночасна купівля і продаж на різних ринках з метою отримання прибутку.

ЗМІСТ

БОГДАН К.В.	3
Бізнес – план молокопереробного підприємства Тов «ЛВК-МІЛК» – як програма його діяльності	
ВАНКЕВИЧ О.М.	4
Сільськогосподарські кооперативи – важлива складова розвитку агропродовольчого виробництва	
ХІМКО М.	5
Обслуговуючий сільськогосподарський кооператив як елемент інфраструктури аграрного ринку	
ЗМІЄВСЬКА Я.В.	6
Планування прибутку від реалізації кондитерської продукції як основного джерела доходів на ПАТ «Київхліб» «Білоцерківський хлібокомбінат»	
КАНЕВСЬКА О. Б.	7
Валютне регулювання національним банком України в умовах політичної та економічної кризи	
ВИНОГРАДОВА О.С.	9
Грошові перекази в Україні за міжнародними платіжними системами	
КАМ'ЯНСЬКА Ю.О.	10
Особливості трансфертного ціноутворення	
ХАНЧИЧ А.Ю.	11
Сучасні особливості функціонування національного фондового ринку	
КАКАМА О.О.	12
Основні фактори впливу на кон'юнктуру світового ринку зброї	
КАЛІНІЧЕНКО О.О.	13
Кон'юнктура світового ринку лісоматеріалів та особливості її прояву	
БАБЕНКО І. М.	14
Управління фінансовим станом сільськогосподарських підприємств	
КОРОЛЬ Л.С.	15
Оптимізація руху грошових потоків підприємства	
ФІЛОСОВА А.В.	16
Формування банківської системи України	
ДОМАНОВИЧ І.О.	17
Соціально-економічний зміст місцевих бюджетів та їх місце в бюджетній системі України	
ФОЦАНКО Г.В.	18
Управління фінансовим станом промислового підприємства	
НАЙДИЧ Ю.С.	19
Аналіз джерел формування власного капіталу комерційного банку	
МЕЛЬНИЧЕНКО Т.О.	21
Управління кредитним ризиком у комерційному банку	
БОВГІРЯ І. Ю.	22
Співпраця України з міжнародним валютним фондом: можливості та небезпека	
МИХАЙЛОВ О.В.	23
Інформаційне забезпечення управління якістю продукції сільськогосподарського виробництва	
ЮРІЙ В.В.	25
Удосконалення інвентаризації виробничих запасів як одного з обов'язкових методів аудиту	
РОЖКО О.Л.	26
Організація обліку і контролю основних засобів в бюджетних установах: проблеми і шляхи їх вирішення	
ФІЛЬ Д.В.	27
Облік, аналіз і контроль наявності та руху готової продукції на сільськогосподарських підприємствах	
КОШАРА В.О.	28
Проблеми та шляхи удосконалення обліку розрахунків з покупцями та замовниками	

ІВАНЮК Я.В.	29
Облік основних засобів аналіз і контроль їх використання в бюджетних установах	
ЯРМУЛЬСЬКА І.В.	29
Шляхи поліпшення організації обліку виробництва і реалізації готової продукції	
ЗЕМЛЯР Д.О.	30
Проблеми обліку і аналізу дебіторської заборгованості та шляхи їх вирішення	
ПИНТЯ Т.Є.	31
Податок на прибуток підприємств: стан, проблеми, та роль у державному бюджеті України	
ДУБОВИК Я.С.	32
Податок на прибуток підприємств: стан, проблеми, та роль у державному бюджеті України	
ЗАБАРНА Т.М.	33
Особливості оподаткування сільськогосподарських підприємств в умовах податкових змін	
КАЛУГІНА К.А.	34
Системний підхід як базис організації обліку в сільськогосподарських обслуговуючих кооперативах	
ДЕМКІВСЬКА О.П.	35
До питання про впровадження міжнародних стандартів фінансової звітності в Україні	
РЕМІННА С.П.	36
Управління витратами від звичайної діяльності у сільськогосподарських підприємствах обліково-аналітичний аспект	
КРАВЧУК В.А.	38
Методи управління персоналом в японських корпораціях	
БРУДНА К.В.	39
Формування сучасних систем якості у підприємствах України	
ДЖУНЬ А.О.	40
Методичні аспекти формування збутової політики в системі маркетингової діяльності підприємств	
КОСТЕНКО К.П.	41
Особливості функціонування товариств з обмеженою відповідальністю в аграрному секторі економіки	
ВАРОВА К.В.	42
Соціально-психологічні аспекти формування кадрового потенціалу підприємства	
ГЛУШКО І.В.	43
Особливості застосування економічних методів управління у сільськогосподарських підприємствах	
ПОЛЯКОВА І.О.	44
Безпечність та якість хлібобулочних виробів підприємств хлібопекарської галузі Київського регіону	
ПЕТРИЧЕНКО С.О.	45
Конкурентоспроможність молокопереробних підприємств	
МАЗУР Н.А.	46
До питань якості та конкурентоспроможності продукції, як важливих складових ефективності комерційної діяльності ТОВ «Білоцерківський молочний комбінат»	
КУЦЕНКО Д.І.	48
Впровадження системи економічного менеджменту, як новий ефективний метод управління виробництвом	
ЧАЙКОВСЬКА О.К.	49
Методи аналізу бізнес-середовища діяльності підприємства	
КРУПКА Я.О.	50
Методи прийняття стратегічних управлінських рішень у зовнішньоекономічній діяльності підприємств	
ПОНОМАР А.С.	51
Управління документарним бізнесом у ПАТ «VAB БАНК»	
ТУРЕНКО А.Ю.	53

Контроль за виконанням контрактних зобов'язань у зовнішньоекономічній діяльності РІЗНИК М.В.	54
Методи управління валютним ризиком у банківських установах ЛИТВИН В.А.	55
Вибір стратегічного профілю зовнішньо-економічної діяльності підприємства РОМАНОВСЬКА Я.В.	56
Типізація стратегій виходу підприємств на зовнішній ринок УТЕЧЕНКО Д.М.	57
Реалізація функції контролю в системі менеджменту підприємства МАРИНЕЦЬ А.І.	59
Оптимальні рішення в економічних дослідженнях СОВА О.О.	59
Аналіз економічних задач в теорії виробничих функцій ІВАНОВА В.В.	60
Кореляційно-регресійний аналіз процесу зменшення кількості сільського населення в Україні за період 1990-2012 рр. СИНЯВСЬКА Ю.С., КЕЛЬМАН А.С.	61
Скінченні множини випадкових подій та операції над ними ДВІРНИК І.С. Сучасна економічна концепція 5/10	62
ЧЕРНЯВСЬКА О.В.	63
Євген случський і рівняння случького ЧАРКІНА О.А.	64
Фрактали та їх застосування СИДОРЯНСЬКА Т.В.	65
Економічні застосування інтегрального числення МАЙСТРЕНКО А.А.	66
Закон спадної ефективності виробництва ОВСЯНА О.С.	67
Регресійний аналіз динаміки зменшення кількості сільськогосподарської техніки в Україні за період 1990-2012 рр. УБОГИЙ О.В.	68
Глобальні процеси і тенденції розвитку економіки та фінансів України КАЛІНСЬКИЙ Б.В.	69
Модель ризику. Прийняття рішень за умов ризику КОВАЛЕНКО Д.Д.	70
Фрактальна революція в фінансах	